

ایینه پژوهش

سال سی و هفتم، شماره دوم
خرداد و تیر ۱۴۰۵
ISSN:1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۱۸

۲۱۸

دوماهنامه
ایینه پژوهش

سال سی و هفتم، شماره دوم
خرداد و تیر ۱۴۰۵

Ayeneh-ye- Pazhoohesh

Vol.37, No.2 Jun - Jul 2025

A bi-monthly journal exclusively
review & information dissemination

218

dedicated to book critique, book
in the field of Islamic culture

سید احمد رضا قائم مقامی | عبدالجبار رفاعی / محمد سوری | منیر درکیچ / احمد زیلیچ / روزچهر مصاحب
سید علی آقایی / سید محمد حسین حکیم | آریا طبیب زاده | محمدرضا رهبریان | رقیه قراهنی
مهدی اسفندیاری / روح الله کاظمی | رسول جعفریان | علی راد | امید طبیب زاده | شهباز محسنی
فرهاد طاهری | سیدرضا باقریان موحد

یادداشت های شاهنامه (۱۰) | از نگاه عربی: متفکران معاصر ایران و جهان عرب (۵)
قدرت تحول آفرین ترجمه: حافظ شیرازی در اواخر دوران عثمانی و بالکان غربی هابسبورگ
بازنگری در تاریخ قرآن خیقانی | یادداشت های لغوی و ادبی (۷) | عباس فرساد، آغازکننده شعر به
لهجه قمی | اشعار تازه یاب از شاعران دوره قاجار با استناد به نشریات آن عصر
احیای کامل عبقات الأنوار پس از صدوپنجاه سال انتظار | مطهری و مسئله زنان: مروری بر یادداشت های
تازه انتشار یافته | طومار (۱۵) | سلسله مباحث نظری در باب تاریخ ادبیات بر اساس آرای رنه ولک (۵)

نکته، حاشیه، یادداشت

پیوست آینه پژوهش: روزنامه دیواری های مدارس ایران

پرتال
دوماهنامه
آینه پژوهش

Jap.isca.ac.ir

روزنامه دیواری‌های مدارس ایران

سیدرضا باقریان موحد

| ۲۸۳ - ۳۳۷ |

۲۸۳

آینه پژوهش | ۲۱۸

سال ۳۷ | شماره ۲

خرداد و تیر ۱۴۰۵

چکیده: «روزنامه دیواری» ساده‌ترین شکل رقابت فرهنگی آزاد در مدرسه است. بسیاری از نویسندگان و روزنامه‌نگاران بزرگ، کار مطبوعاتی خود را این‌گونه در مدرسه آغاز کرده‌اند. نجف دریابندری‌ها، داریوش مهرجویی‌ها، مرتضی ممیزها، محمدعلی سپانلوها و... فعالیت‌های هنری و ادبی خود را از همین روزنامه دیواری‌ها و نشریات مدرسه‌ای آغاز کرده‌اند. در این مقاله، اسامی ۲۰۰ روزنامه دیواری مدارس ایران آمده است.

کلیدواژه‌ها: روزنامه دیواری، روزنامه‌نگاری، تاریخ‌نگاری.

Wall Newspapers in Iranian Schools

Sayyed Reza Baqeriyani Movahhed

Abstract: The *wall newspaper* represents the simplest form of free cultural competition within the school environment. Many prominent Iranian writers, journalists, and cultural figures began their journalistic activities through such school-based publications. Individuals such as Najaf Daryabandari, Daryush Mehrhuae, Mortaza Momayyez, Muhammad-Ali Sepanlu and many others launched their literary and artistic careers through wall newspapers and school periodicals. This article presents the titles of 200 wall newspapers published in schools across Iran, thereby contributing to the documentation of an important yet largely overlooked aspect of the country's educational, cultural, and journalistic history.

Keywords: wall newspapers, journalism, historiography.

اشاره

«روزنامه دیواری» ساده‌ترین شکل رقابت فرهنگی آزاد در مدرسه است. بسیاری از نویسندگان و روزنامه‌نگاران بزرگ، کار مطبوعاتی خود را این‌گونه در مدرسه آغاز کرده‌اند. نجف دریابندری‌ها، داریوش مهرجویی‌ها، مرتضی ممیزها، محمدعلی سپانلوها و...، فعالیت‌های هنری و ادبی خود را از همین روزنامه دیواری‌ها و نشریات مدرسه‌ای آغاز کرده‌اند.

در این مقاله، اسامی ۲۰۰ روزنامه دیواری مدارس ایران آمده است. گزارش مفصل و مستند فعالیت‌های پرورشی و تربیتی مدارس ایران را در این کتاب جستجو کنید: فعالیت‌های پرورشی مدارس و دانشگاه‌های ایران در دوران قاجار و پهلوی، پژوهش: سیدرضا باقریان موحد، قم، انتشارات کتاب طه، ۱۴۰۴ شمسی.

نکته پایانی اینکه در بازخوانی و تایپ این مقاله، اصل بر حفظ رسم الخط متصل نویسی و ویژگی‌های سبکی نویسندگان منابع اصلی است.

۲۸۵

آینه پژوهش | ۲۱۸
سال ۳۷ | شماره ۲
خرداد و تیر ۱۴۰۵

آموزشگاه اندیشه دن بسکو تهران

روزنامه‌های دیواری: از کارهای فوق برنامه، انتشار روزنامه‌های دیواری و مجله‌هایی به صورت پلی‌کپی است که هر سال دانش‌آموزان به نام انجمن‌های مختلف یا کلاس‌ها منتشر می‌کنند و با شور و علاقه تمامی با هم به رقابت قلمی و فکری و هنری می‌پردازند.

در سال تحصیلی جاری نیز چندین روزنامه دیواری از طرف کلاس‌های انجمن ورزشی منتشر شد. این روزنامه‌ها در سالن ورودی ساختمان به قفسه روزنامه‌ها و اعلانات برای استفاده دانش‌آموزان نصب می‌شود و مجله‌های پلی‌کپی شده سال‌های گذشته به صورت این سالنامه درآمد که در واقع رودخانه‌ای از به هم پیوستن جوی‌ها باشد (سالنامه آموزشگاه اندیشه دُن بسکو تهران، ۱۳۴۱-۱۳۴۲، ص ۹۱).

مجله پیش‌آهنگان: از بدو تأسیس آموزشگاه، هر ساله پیش‌آهنگان نشریاتی داشته‌اند؛ ولی این نشریات بیشتر مورد استفاده خود پیش‌آهنگان و تمام مطالب آن نیز در موضوع پیش‌آهنگی بود. در سال‌های اخیر هم انتشار این نشریات مرتباً با اشکالاتی برمی‌خورد و هر سال بیش از یک یا حداکثر دو شماره منتشر نمی‌گردید.

خوشبختانه امسال نشریه «پیش‌آهنگان» با افزودن مطالب و موضوعات متنوع علمی و اجتماعی و داستان‌ها به آن مورد استقبال تمام دانش‌آموزان آموزشگاه قرار گرفت و این

استقبال شایان توجه موجب شد که اداره‌کنندگان این مجله موفق شدند ۴ شماره از این مجله را منتشر کنند.

استقبال دانش‌آموزان از مجله موجب شد که چند تن از ایشان با اداره‌کنندگان مجله همکاری آغاز کنند؛ به طوری که اکنون این مجله را یک گروه ۶ نفری که فقط دو تن از ایشان پیش‌آهنگ هستند زیر نظر و به راهنمایی پیشاهنگ شهرام خوشبین اداره می‌کند. اعضای این گروه عبارتند از: پیشاهنگ کارل بوم گارتل، پیشاهنگ بهمن امینی، و آقایان مسعود نادر اصفهانی، ارزشگ اسعد بختیاری، حمیدرضا حقایقی و کاظم سمندری (ص ۷۲).

روزنامه‌نگاری و نشر مجله‌ها: یک موفقیت بزرگ: تیم روزنامه‌نگاری دبیرستان مرکب از پنج نفر آقایان: بهمن ایزد، خسرو ادیب، فرشید توفانیان، شهرام خوشبین، فرامرز لاریزاده در مسابقات روزنامه‌نگاری بین مدارس فرهنگ استان شرکت کرده و مقام رتبه اول را به دست آوردند.

فرهنگ استان با همکاری روزنامه کیهان تجلیل بزرگی در تالار کیهان از این روزنامه‌نگاران و نویسندگان نوجوان ممتاز به عمل آورد و در یک برنامه تلویزیونی با برندگان مسابقات قسمت‌های مختلف هنری وسیله آقای مهرپور مسئول فعال و علاقمند و دلسوز کارهای فوق برنامه فرهنگ استان معرفی شدند.

در جشن فرهنگی ۱۲ خرداد نیز در تالار فرهنگ همه از دست جناب آقای دکتر جهانشاهی وزیر محترم فرهنگ بدریافت جایزه و تقدیرنامه نائل آمدند. از این پنج نفر سه نفر آقایان: بهمن ایزد، شهرام خوشبین و فرشید توفانیان از طرف وزارت فرهنگ و آموزشگاه باردوی تابستانی رامسر اعزام شده و در مسابقات روزنامه‌نگاری قهرمانی کشور شرکت جستند.

ما این موفقیت را بدوستان خود که اعضای فعال کمیته جشن شاهنشاهی دبیرستان نیز هستند، صمیمانه شادباش گفته و پیروزی‌های درخشانی را در امور اجتماعی و خدمت بشاهنشاهی ایران برایشان آرزومندیم: کمیته جشن شاهنشاهی دبیرستان (ص ۷۳).

روزنامه‌هایی که در عرض سال منتشر شده است:

روزنامه	نویسندگان	کلاس شماره
«آئینه شاهنشاهی»	کمیته جشن شاهنشاهی دبیرستان	۵
نشریه «ورزشی»	سعید حق پرست / عبدالله حالتی	پنجم طبیعی / سوم ب ۴
«جنگ»	مهران بیژن / حسین خرازی	چهارم طبیعی / چهارم ریاضی ۴

روزنامه	نویسندگان	کلاس شماره
«اندیشه»	امید روحانی / احمد کلیدداری / محمد حسین حاج حریری	چهارم طبیعی / چهارم ریاضی ۳
«چهره های درخشان تاریخ»	کامبیز جمالی / هرمز معینی	چهارم طبیعی / نهم الف ۳
«سپید و سیاه»	حمید حق پرست	سوم ب ۲
«ندای اندیشه»	لطف الله ملکی / مصطفی کاوه / شاهرخ صبا	پنجم ریاضی / پنجم طبیعی ۲
«اندیشه و خرد»	مسعود طاهری / فرهاد سینائی	چهارم ریاضی ۱
«جنگ»	بیژن آرمندپور	چهارم ریاضی ۱

مجله هایی که در عرض سال منتشر شده است:

مجله «آینه شاهنشاهی»	نویسندگان: کمیته جشن شاهنشاهی دبیرستان در دو شماره
مجله انگلیسی «students»	با همکاری شهرام خوشبین / خسرو ادیب و بهمن ایزد از کلاس ششم طبیعی در یک شماره
مجله «پیشاهنگان»	در چهار شماره
«سالنامه آموزشگاه»	غیر از روزنامه ها و مجله های مزبور سالنامه آموزشگاه است که وسیله کمیته جشن شاهنشاهی دبیرستان منتشر میشود.

(سالنامه آموزشگاه اندیشه دُن بسکو تهران ۱۳۴۲-۱۳۴۳، ص ۷۴).

دبستان بدر شاهرود

روزنامه بدر: روزنامه ای بنام نامه هفتگی «بدر» تأسیس مخصوصاً قسمت اخیر در بالابردن سطح فکر نوآموزان تأثیر بسزائی داشته است. هر هفته مجالس سخنرانی و نطق و مناظره در تالار دبستان تشکیل و از طرف فرهنگیان و نوآموزان نطق های مفید و مؤثری ایراد و اغلب چند پرده نمایش و تئاتر هم برای رفع خستگی توسط انجمن تئاتر و نمایش داده می شود (سالنامه دبستان دولتی بدر شاهرود سال تحصیلی ۱۳۲۴-۱۳۲۵، ص ۱۳).

دبیرستان البرز تهران

روزنامه مرد کار: هر هفته روزهای شنبه در دبیرستان البرز روزنامه «مرد کار» انتشار می یافت. امتیاز این روزنامه با اسم آقای فریدون عقیقه حجب بود و نویسنده آن آقای جمشید پیرنظر بود. همان طوری که در مقدمه سالنامه گفته شد، در بدو کار دانش آموزان البرز در نظر داشتند روزنامه

«جوانان البرز» را دوباره انتشار دهند، اما از یکطرف با شرایطی که انتشار روزنامه فعلاً در ایران دارد و از طرف دیگر با گرانی کاغذ این کار فعلاً مقدور نبود.

معهدنا مانعی نداشت که چند نفر از دانش‌آموزان باذوق دبیرستان روزنامه‌ای را که مناسب با محیط دبیرستان باشد با خط خود روی کاغذ نوشته و بدین ترتیب افکار و معتقدات خود را برای دیگران آشکار سازند.

آقایان عقیفه حجب و جمشید پیرنظر با پشتکار و علاقه‌ای که داشتند این کار مهم را تعهد کردند و هر هفته روزنامه «مرد کار» را انتشار دادند. این روزنامه بخط زیبای آقای جمشید پیرنظر نوشته می‌شد و در تهیه مطالب آن علاوه بر آقای عقیفه حجب، دیگران نیز کمک می‌کردند.

هیئت تحریریه روزنامه «مرد کار» در حقیقت یک عده از دانش‌آموزان پرکار و لایق را دور خود جمع کرده و می‌خواستند بدین وسیله ثابت کنند که فقط بوسیله کار و مجاهده شخصی می‌توان مشکلات را از پیش پا برداشت و شاهد مقصود را در آغوش کشید.

این نکته را اغلب اوقات در صدر روزنامه می‌نوشتند که باید مرد کار بود و اگر کسی مرد کار نباشد، لایق زندگی کردن نیست و برای وی چاره‌ای جز مرگ نمی‌باشد. الحق هیئت تحریریه روزنامه «مرد کار» در این راه سرمشق خوبی برای دیگران بودند و با اینکه کار تحصیل و وظایف دیگری که داشتند، وقت کافی برای آنان نگذاشته بود.

معهدنا با حوصله و اراده‌ای که داشتند از انجام این کار تا آخر سال شانسه خالی نکردند و هر هفته مرتب روزنامه «مرد کار» را انتشار دادند (سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۳-۱۳۲۴، ص ۲۲).

روزنامه‌نگاری جوانان البرز: بدون شک یکی از بزرگ‌ترین و نمایان‌ترین مظاهر فعالیت‌های دانش‌آموزان با استعداد و خوش ذوق البرز در سال تحصیلی ۲۴-۲۵، ایجاد روزنامه و مجله می‌باشد. این کار در دبیرستان البرز مسبق بسوابقیست و هر چند نظر بفقدان مدارک کافی نمی‌توان تاریخ انتشار اولین مجله و یا روزنامه که توسط دانش‌آموزان اداره می‌شده بدقت تعیین کرد، اما از قرائن بی‌شمار می‌توان گفت ظهور آن با تأسیس و تحکیم این موسسه بزرگ فرهنگی مقارن بوده است.

بدیهیست که ذکر اسامی کلیه مجلات و روزنامه‌هایی که در کالج آمریکائی منتشر میشده و در حقیقت پایه و اساس انتشارات امروزی دبیرستان البرز است موجب اطاله کلام خواهد بود و ما تنها در اینجا بذکر معدودی اکتفا میکنیم:

مجله «الادب» بمدیریت آقای علی اصغر حکمت.

«پزند مزین» که بعداً تبدیل به «شکوفه دانش» شد بمدیریت آقای محمد سعیدی و سردبیری آقای جهانشاه صالح.

مجله «جوانان ایران» که مدت چهارده سال به دو زبان فارسی و انگلیسی منتشر میشده صاحب امتیاز این مجله آقای فرهی و مدیریت آن در سنوات اخیر با آقای زین‌العابدین مؤتمن بوده است. بعد از اینکه اداره دبیرستان بایرانیان واگذار شد، مجلات و روزنامه‌های خطی مانند مجله البرز بمدیریت آقای رضا هاشمیان و سردبیری آقای پرویز ذوالعین و روزنامه مرد کار بمدیریت آقای فریدون امیرابراهیمی نوشته شده است.

در سال تحصیلی ۲۴-۲۵ در این قسمت نیز چون سایر شئون دبیرستان پیشرفتی حاصل شد. چه علاوه بر روزنامه‌های خطی که در اکثر کلاسها منتشر میشد مجله بنام «جوانان ایران» بچاپ رسید که در خارج فروش داشت و این امر از هنگام عزیمت میسیون آمریکائی بی سابقه بود.

هرچند انتشار این روزنامه مدیون تشریک (صفحه ۵۲) مساعی عده‌ای از نویسندگان دبیرستان از آنجمله آقایان سعید گودرزنیا و حسین خسروانی بود اما کار تنظیم و تهیه مقالات و چاپ آن بر اثر پشتکار قابل تقدیر آقایان منوچهر ناهید و صادق نظام مافی جامعه عمل پوشید که مدیریت آن با آقای فریدون امیرابراهیمی بود.

بر اثر استقبال دانش‌آموزان و تشویق و راهنماییهای سودمند رئیس دبیرستان تعداد انتشار شماره دوم این مجله بیانصد و عدد صفحات آن بده رسید.

انتشار روزنامه «جوانان ایران» یکبار دیگر استعداد و ذوق دانش‌آموزان البرز را نشان داد. این روزنامه بقطع کوچک منتشر می‌شد و مقالات شیرین و جالبی در آن مندرج بود که دریغ است از آنها در اینجا نمونه‌هایی نقل نشود (سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۴-۱۳۲۵، ص ۵۳).

انجمن روزنامه‌نگاری: انجمن روزنامه‌نگاری امسال با شروع کارهای فوق برنامه سازمان پذیرفت. اولین کسانی که داوطلب اداره آن گردیدند، آقایان هادیان و سیمجور شاگردان سال ششم ادبی بودند با جمع‌آوری مقاله‌های مختلف از شاگردان دبیرستان و تهیه کاریکاتور و اشکال انتقادی در هر هفته یک نسخه دست خطی بزرگ تهیه می‌کردند و در تابلوی مخصوص بمعرض مطالعه دانش‌آموزان قرار میگرفت.

عنوان نامه هفتگی «جنبش البرز» بود که خود شاگردان اقتراح کرده بودند. نامه تا چند هفته مرتباً در عمارت علوم نشر و نصب میگردد اما چون فائده عمومی این گونه نشریه را کم دیدند و

شاگردانی که شائق باخبر دبیرستانی و مقالات آزاد این نامه‌های هفتگی بودند نمیتوانستند در آن واحد همگی مطالعه کنند و برخوردار شوند، لذا پیشقدم‌های مذکور ما دور نامه هفتگی را قلم کشیدند و دیگر بنویشتن آن رغبتی نمودند.

این بود تا آنکه باز طلب و تمایل شاگردان ایجاب کرد که از شاگردان دبیرستان کسی قلم بدست گیرد و همت تازه‌ای بخرج داده هفته نامه متروک را دوباره روبراه سازد.

ایندفعه کسی که در این کار مقدم شد و سبک عام‌المنفعه تازه پیش گرفت، آقای منوچهر ناهید دانش‌آموز سال ششم ادبی بود که با سابقه و سمت مخصوص مطبوعاتی خود عهده‌دار جریان نگارش تازه گردید.

ایشان با مشارکتهای دیگری که در انجمن‌های سالنامه و نمایش داشتند اینجا نیز صمیمانه قدم دیگری برداشتند و با همکاری آقای رضا هاشمیان هفته‌نامه سه‌ورقی بنام «نشریه البرز» شامل مقالات و گزارشهای دانش‌آموزان و اطلاعات علمی و ادبی و اقتراح‌هایی بنثر و شعر در حد میسور در اسفند ماه ۱۳۲۵ ترتیب دادند، ولی این بار نه یک نسخه بلکه نسخ فراوانی که با ماشین پلی‌کپی دبیرستان طبع و در اختیار دانش‌آموزان خریدار قرار میگرفت (ص ۵۴).

البته خریدار گفتیم برای آنکه قیمت کاغذی را که آقای ناهید خاص این مصرف خریده‌اند پرداخته شود و هیچ نظر سودجویی برای کسی در کار نبود. زحمات آقای ناهید را هم فقط تشویق‌های همکاران و شاگردان دبیرستان اجر معنوی میبخشید.

نشریه البرز تا اوائل شروع امتحانات منتشر شد و همه خریدند و خواندند و سال بآخر رسید.

انجمن سالنامه از پیشقدمان امسال انجمن روزنامه‌نگاری همانقدر که ایشان متوقع‌اند سپاس میدارد و نیز از آقای ناهید که مانع فترت و تعطیل آن انجمن شده نشر و طبع جدیدی را طرح و بآن حسن ختام بخشیدند، امتنانی زائد‌الوصف دارد و از همکاری ایشان قدرشناس است (سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۵-۱۳۲۶، ص ۵۵).

انجمن روزنامه‌نگاری: یکی از وسایل سرگرمی که برای شاگردان البرز وجود دارد نامه‌های دیواری است که شاگردان با ذوق دبیرستان البرز با ذوق فراوان و شوق سرشار خود آنرا تنظیم کرده و بدیوار کلاس خود نصب میکنند.

این نامه‌های دیواری بسرپرستی دسته‌های مختلف تنظیم میگردد. نمونه‌ای از دل پرشور و سر پر حرارت جوانان با ذوق البرز است و این خود وسیله‌ایست که دانش‌آموزان با آزادی تام و تا آنجا

که مخالف قوانین فرهنگ نباشد، عقاید خود را برشته تحریر درآورند و برای زندگی اجتماعی آماده گردند.

برای نمونه دو نامه از این روزنامه ها را که از دیگران بهتر و برتر و جالبتر بوده است نام میبریم.

اول نامه دیواری «پرتو البرز» میباشد که بتوسط پرویز شمس توفیقی شاگرد اول باذوق دبیرستان و هوشیار نوشین همکار ایشان اداره میشود. این نامه دیواری با تصاویر زیبا و مطالب جالب هر دو هفته یکمرتبه منتشر میگردد و تا آخر سال ۲۷ انتشار میافت.

و دیگر نامه دیواری «ندای البرز» است که بسرپرستی البر صوفریان و ایرج جانبگلی کلاس سوم شعبه پنج منتشر میشود و این نامه ابتکاری و جالب با تصاویری زیبا از اوایل سال تا اواخر سال تحصیلی منتشر میگردد. شاگردان باذوق کلاس سوم پنج در تدوین این نامه با نامبردگان همکاری نموده اند (سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۷-۱۳۲۸، ص ۷۳).

دبیرستان امیرکبیر تهران

کمیسیون روزنامه نگاری: وقتی که تازه واردی بدبیرستان بیاید از بدو ورود آگهیهای بلندبالائی که مژده انتشار روزنامه ای را بشارت میدهد، جلب نظرش را میکند، یک کمی دورتر کنار آن شیشه، روزنامه دیواری که عکسهای مختلف درست شده بدیوار نصب است. «طلیعه» روزنامه انتقادی و هنری دانش آموزان سال دوم فرانسه با یک لطف خاصی چشمک میزند، شعرهای نغز، حکایات شیرین، کاربکاتوره های زیبا، نقاشیهای استادانه، فکاهیات آن تا ساعتی انسان را مشغول میسازد.

از آنجا هم بگذریم، زیر آن دفتر، داخل جعبه اعلانات یک روزنامه نقاشی شده رنگی که بیننده را باحسن گفتن و امیدارد، آدم را میطلید و بفکر میاندازد که این همه زیبایی و قشنگی نمیتواند زائیده فکر یکنفر باشد.

حتما عده ای در درست کردن آن سهیم اند. یکی نقاشی میکند. یکی مینگارد. دیگری مقاله تهیه مینماید. آند دیگری نقشه میریزد و طرح میسازد، این هنرمندان که باین خوشگلی روزنامه خود را درست کرده بچه های این دبیرستان و هنرمندان فردای جامعه ما خواهند بود.

بیش از همه چیز از نوشته ها و نقاشیها نام و عکس امیر کبیر جلب نظر میکنند. این مرد مجاهد در حالیکه دست بروی عصا گذاشته است فکر میکند، باین مملکت و عواقب وخیم و برهمش

میاندیشد. میاندیشد و حسرت میخورد ولی چه میتواند بکند یک مرد مقتدر، یک نخست وزیر توانا امروز حکم عزلش را میبیند، میبیند که دشمنانش بر او چیره شده و از کار برکنارش کرده‌اند، چرا مغموم نباشد؟ حق دارد غصه بخورد، زیرا او میدانسته است که راهی که زعمای قوم در پیش گرفته بودند، راهی جز بدنامی و ورشکستگی چیز دیگری نبوده است.

قلمهای توانای این دانش‌آموزان ساعی انسانرا بخود میدارد و طرف توجه واقع میشود، ولی این یک روزنامه تنها نیست که دارای این محاسن است. روزنامه مختلف دیگری نیز بهمین سبک و شیوه منتشر میشود.

«پیک امیرکبیر» نیز دارای همین مطالب و میتوان گفت که جلد دوم همین روزنامه بود. روزنامه‌های «قلقلک»، «تیسفون»، «شاهین» هر کدام بنوبه خود ستاره درخشانی بودند (ص ۵۸) که در زمره مطبوعات این دبیرستان درفشانی میکردند، اما روزنامه امیرکبیر چیز دیگری بود.

کارکنان این روزنامه عبارت بودند از آقایان: کتابچی، خطیبی، کاوه (دانش‌آموزان سال سوم) که هر کدام یک قسمت از اداره کردن روزنامه را بعهده گرفته بودند.

خطیبی و کتابچی بهم کمک میکردند و روزنامه را مینوشتند. کاوه هم نقاشی میکرد و هم مقاله مینوشت و علیرغم کسانیکه آنها را از این کارهای منع (ص ۵۹) میکردند، روزنامه خود را هر هفته بهتر از هفته پیش منتشر میکردند و اکنون به آگهی از شیوه نگارش آنها یک مقاله از روزنامه مخصوص (عید نوروز) آنها را درج میکنیم و قضاوت آنرا بخوانندگان وامیگذاریم (سالنامه دبیرستان امیرکبیر سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱، ص ۶۰).

دبیرستان پانزده بهمن تهران

گزارش انجمن ادبی: روزیکه انجمن ادبی دبیرستان تشکیل یافت، درست چند ماه از آغاز سال جدید تحصیلی میگذشت و طی این مدت اصولاً کسی ب فکر ایجاد چنین انجمنی نبود. علت این امر نبودن جای کافی جهت تشکیل جلسات انجمن بود. از طرف دیگر عده‌ای دانش‌آموزان که ذوق ادبی و نویسندگی داشتند دست بانتشار روزنامه‌های دیواری زده نمونه‌ای از ذوق و استعداد خویش را در آنها منعکس میساختند و تعداد این روزنامه‌ها افزایش مییافت. بدین جهت ایجاب میکرد برنامه منظم و مرتبی برای انتشار آنها ترتیب داده شود که طی آن روزنامه‌ها بطور منظم و متنوعی منتشر گردد. این عمل مستلزم تشکیل انجمنی بود که نظارت بروزنامه‌های دیواری دبیرستان را بعهده (ص ۶۷) داشته باشد.

بالاخره برحسب دستور ریاست محترم دبیرستان انجمن مزبور تحت عنوان انجمن ادبی تشکیل گردید و پس از انتخاب هیئات رئیسه شروع بکار کرد. انجمن ادبی در نخستین گام اساس کارش را بررسی دقیق روزنامه های دیواری قرار داد. پیش از تشکیل این انجمن، معاون محترم دبیرستان، جناب آقای داودی با امضاء خود در زیر روزنامه ها، اجازه انتشار میدادند، ولی بعلت ضیق وقت و کار زیاد، موفق نمیشدند مقالات آنها را قرائت نموده و حک و اصلاح فرمایند و همانطور که ذکر شد فقط امضاء میکردند. از اینرو اغلب اتفاق میافتاد که اغلاطی چند در یک روزنامه مشاهده میشد و یا نوشتجاتی خارج از فهم و ادراک دانش آموزان درج میگردد.

با این ترتیب، کار انجمن ادبی معلوم بود و پس از مدت کوتاهی وضع انتشار روزنامه ها مرتب شد و مقالات بصورت جالب توجه تر و متنوع تری درآمدند. انجمن ادبی، طی اطلاعیه ای، مدیران و مسئولین روزنامه ها را موظف ساخت هفته ای دو مرتبه روزهای سه شنبه و پنجشنبه ساعت یک بعدازظهر در جلسه ای که در دبیرستان تشکیل می یافت حضور بهم رسانند.

در این جلسات کلیه اعضاء انجمن ادبی حضور داشتند و پس از آنکه مقالات روزنامه ها توسط مدیران آنها خوانده میشد در اطراف آن باتفاق آراء شور و رسیدگی میکردند، چنانچه بدون نقص و مناسب محیط دبیرستانی تشخیص داده میشد، اجازه درج در روزنامه میدادند.

در جدول زیر اسامی و تعداد روزنامه ها و نیز نام مدیران آنها نوشته شده است:

شماره	اسم روزنامه	کلاس	نام مدیر روزنامه
۱	«پرتو دانش»	چهارم	قریب
۲	«دانش آموزان ایران»	دوم	مصطفی میرنظامی
۳	«ندای پانزده بهمن»	دوم الف	حسین دولتشاهی
۴	«رنج و گنج»	دوم ج	جواد مصطفوی
۵	«وحدت»	اول ب	محمدعلی حامیان

(سالنامه دبیرستان پانزده بهمن سال تحصیلی ۱۳۳۳-۱۳۳۴، ص ۶۹).

دبیرستان پهلوی اراک

انجمنهای دبیرستان: برای آنکه دانش آموزان دبیرستان از هم اکنون بنوبه خود فعالیت اجتماعی داشته و هر یک عهده دار وظیفه شده و بار مسئولیت را تقبل نمایند تا بتوانند در موقع ورود

باجتماع با تجربه و تمرین فعالیت خود را شروع نمایند، لذا از اول سال تحصیلی با موافقت دبیرستان انجمنهای بشرح زیر تشکیل و هر یک بسهم خود فعالیت نمودند.

انجمن تهذیب اخلاق: این انجمن در آذرماه ۱۳۳۳ تشکیل و فعالیت آن عبارت بود از انتشار روزنامه بنام «تهذیب اخلاق» که مقالات مفید اخلاقی و اجتماعی در آن درج و هر دو هفته یکبار بهمت اعضاء انجمن منتشر میشد (سالنامه دبیرستان پهلوی اراک سال تحصیلی ۱۳۳۳-۱۳۳۴) (اولین نشریه دبیرستان)، ص ۹۹.

دبیرستان پهلوی بروجرد

انجمنهای دبیرستان پهلوی: در طبیعت اصلی است که نیروها در آن لایزال و فناناپذیرند، لیکن ممکن است تغییر جهت یابند. گاهی دو نیروی همراستا از دو سوی مخالف بهم برمیخورند و مسیر هر دوی آنها تغییر میکند و منحرف میشوند و گاهی در امتداد هم بهم میرسند و بنیروی واحد و بزرگتری در همان سو تبدیل میگرددند.

در دبیرستان ما امسال وضعیت اخیر پیش آمد. نقارها و کینه های پوچ از میان برخاست و نیروهای جوان بجای اینکه در مقابل هم قرار گیرند و از اثر آنها کاسته شود بهمت آقای شادزیک ناظم محترم دبیرستان در یک راستا و یکسو پشت بر پشت بکمک هم آمدند و نتیجه این شد که سالی را بشادی و افتخار بگذرانیم.

پس از چندین دوره متوالی تنها امسال بود که امکان استفاده از استعدادها و پرورش آنها بنسبتی درخور پیدا آمد. انجمنها تشکیل شدند و بنیروی ابتکار و استفاده از تجربیات آقای جلالی ریاست محترم دبیرستان و آقای شادزیک ناظم محترم شروع بکار کردند و نتایجی باز آوردند که در طول حیات دبیرستان ما ارزش آنها برای همیشه کاملاً پیدا خواهند بود.

دانش آموزانی که با ذوق و زبده کار اداره انجمنها را در دست گرفتند و در هر هفته ساعتها در مواقع پایان درس گرد هم نشستند و در پیرامون چگونگی انجام کارها مشورت کردند تصمیم گرفتند و بتصمیمها جامه عمل پوشانند.

برای سخنرانی فردا خوب است دو سه تا از محصلین کلاسهای پنجم و ششم که خوب بلدند حرف بزنند پشت تریبون بروند ... نه دوست من ... من مخالفم ... من معتقدم که از این تریبون باید نه تنها برای نمایاندن استعداد محصلین بلکه برای پروراندن آن هم استفاده کرد.

اینستکه باید از دانش آموزان خردسال کلاسهای اول و دوم هم دعوت کنیم (ص ۲۲) که سخنرانی کنند ... کاملاً درست است ... حق با توست باید همه محصلین از این مکان استفاده برند ... بدین نحو شورها ادامه مییافت و کارها پیش میرفتند.

عصر پنجشنبه ها شور و هیجان کم نظیری همراه با شادی و نشاط جوانی در فضای دبیرستان موج میزد. امروز سخنرانی هست ... امروز سخنرانی هست ... و هنگامیکه عقربه های ساعت روی چهار و نیم قرار میگرفت و صدای دانگ دانگ زنگ طنین انداز میشد و پایان یک هفته کار را اعلام میداشت این هلهله شادی بخش بمنتهای شدت میرسید و انعکاس آن در راهروهای طویل دبیرستان میپیچید.

محصلین بسالن میآمدند و کنار هم مینشستند و پیچ پیچ ها ادامه داشت تا بلندگو آغاز برنامه سخنرانی را اعلام میکرد و در آن هنگام زمزمه ها فرومینشست و آنگاه نغمات دلکش ویلن گوشها را نوازش میداد و ضربات سریعی که بر سیمهای سنتور وارد میآمد، عطر نغمه ها را در فضا میپراکند و صفحات گوناگون موسیقی آهنگهای ملایمی در سالن پخش میکرد. شعرها و نوشته ها خوانده میشد و همه اینها خستگی کار هفته دانش آموزان را تقلیل میداد و وقتی دانش آموزی پیروزمند و خوشدل از اینکه با اعتماد بنفس و شجاعت توانسته برای چند صد نفر همشاگردانش بدون ترس از هیبت و شکوه جمعیت سخن بگوید، در میان کف زدنهای صمیمانه آنها از پشت تریبون پائین میآمد بخوبی میشد در چهره اش غرور انسانی را که برای زندگی فردا آماده میشود مشاهده کرد و بی هیچ زحمتی میتوان دریافت که منظور اصلی از تشکیل انجمن سخنرانی همین است. پاپای پیشرفتی که محصل در امر درس میکند، باید آمادگی او برای پذیرا شدن در اجتماع بیشتر گردد.

اما فعالیت بهینجا خاتمه نپذیرفت. میبایست دست اندرکار انتشار نشریه ای برای دبیرستان شویم. این کار هم انجام گرفت. جوش خروشها و صحبتها بین اعضاء انجمن نشریه شروع گشت. سلیقه ها (ص ۲۳) در هم آمیخت و ترکیب آن بصورت یک نامه دیواری شد که چندین شماره از آن منتشر گردید.

صبحها شنبه محصلین چه در کریدور بالا و چه در کریدور پائین گرد نامه دیواری جمع میآمدند. یکی سرمقاله آنرا میخواند و دیگری ستون با بزرگان آشنا شوید را و آن دیگری در پی حل معما و جدول نشریه بود.

انتشار این نامه دیواری گام دیگری بسوی جلو بود. ظهر سه شنبه که در صندوق نامه ها باز میشد نامه های زیادی حاوی مقالات، اشعار، معماها و جدولهایی که توسط دانش آموزان فراهم گشته بود در آن بچشم میخورد.

اینها نشانه ای بارزی بودند از تأثیر عمیق کار انجمنها در پیشرفت دانش آموزان و جلب علاقه آنها. در این میان کار پرثمر انجمن ورزش بخاطر پرورش جسمی دانش آموزان درخور ستایش است و مخصوصا وقتی این حقیقت آشکارتر میشود که انتشار منظم ۱۵ نشریه سودمند ورزشی دبیرستان را هم در نظر بیاوریم و چون درباره انجمن ورزش جداگانه و مفصل در این سالنامه بحث شده است من سخن را در این درباره کوتاه میکنم و اما در مورد سالنامه هرچه هست همین است که در دست شما است و ثمره کوشش و رنج جمعی از دبیران و دانش آموزان است.

این سالنامه نمودار زنده ای از چگونگی کارهائیسست که سال گذشته در دبیرستان ما صورت گرفته است و میتواند سرمشق یا لاقل مبنائی برای کارهائیکه در این زمینه باید در سالهای آینده صورت گیرد باشد.

امید ما اینست که انتشار سالنامه دبیرستان که امسال آغاز شده است در سالهای آتی با طریقی جالبتر و کاملتر ادامه یابد.

و در مورد این سالنامه هم بیش از این سخن جایز نیست چه گفته اند: عطر آنست که خود بپوید. از اینها که بگذریم کار انجمن تعاون را نمیتوان ندیده گرفت. این انجمن با وصف اینکه بسیار دیر تشکیل شد، توانست نمایشی را بروی صحنه بیاورد و باین ترتیب موفق بجمع آوری مقداری پول شد که قسمتی از آن کمک موثری بنشر سالنامه کرد (ص ۲۴).

انجمن سالنامه و روزنامه دبیرستان پهلوی: کتاب در بالا بردن سطح فکر و دانش مردم نقش بزرگی را بازی میکنند. کسانیکه با کتاب سر و کار دارند با روشن بینی و دقتی که در نتیجه مطالعه بدست آورده اند درباره قضایا فکر میکنند و از آنها نتیجه میگیرند.

اما بیشتر جوانان ما بکتاب توجهی ندارند. بسیارند کسانیکه پس از پایان دوران تحصیلی برای همیشه مطالعه را ترک میکنند و اگر خیلی پیش بروند از خواندن رمانهای گمراه کننده عشقی و جنائی پا را فراتر نمیگذارند و چه بسا بدنبال حوادث وسوسه انگیز داستانها تا پرتگاههای هولناکی کشانده میشوند.

این بیزاری از مطالعه و همچنین لغزش را که اکثر جوانان در انتخاب کتاب مرتکب میشوند باید در دوران دانش آموزی آنان جستجو کرد.

دانش آموزان که در هیچ یک از انجمنهای دبیرستان فعالیتی ندارند و دانش اندوزی آنها از حدود کتابهای درسی تجاوز نمیکنند، مردان کم تجربه فردا خواهند بود. مغز آنان پر است از مطالب گوناگون و چون راه بیان افکار خویش را یاد نگرفته اند در اظهار عقاید خویش دچار ترس میشوند.

شرکت در انجمن سالنامه و روزنامه و دیگر انجمنها دبیرستان دانش آموزان را با بسیاری از مسائل اجتماعی آشنا میسازد. کسیکه میخواهد برای نامه دیواری مطلبی بنویسد، احتیاج بمطالعه و تفکر خواهد داشت. او میفهمد نویسندگی مایه میخواهد و مایه را باید از لابلای کتابها بدست آورد.

اعضای هیئت تحریریه نامه دیواری برای بهتر ساختن هر شماره که با نگاه کنجکاو دوستان دانش آموز آنها روبرو میشود راهی جز کوشش و بکار انداختن قوه ابتکار خویش ندارند.

انجمن سالنامه در آذرماه ۳۴ بتصویب آقایان محمدرضا (ص ۲۵) سمیعی، ناصر دوائی، نصرالله بیرجندی، علی محمد احمدی، کاظم مصطفی پور، و هوشنگ بهرامی کار خویش را آغاز کرد. کار تهیه بیوگرافی و عکسها مابین همه اعضای انجمن تقسیم شد. بعضی از دبیران دبیرستان تعهد کردند مقاله‌ئی برای سالنامه بنویسند. این همکاری قابل ستایش است.

کار تهیه عکسها در اسفندماه ۳۴ پایان یافت و تهیه کلیشه هم توسط یکی از اعضای انجمن در تهران انجام گرفت. پس از فروش قبضهها با چاپخانه مذاکره شد و در اردیبهشت ۳۵ همه مطالب سالنامه حاضر برای چاپ بود.

در نگارش بیوگرافیهاتنها بذكر تاریخ تولد و پایه تحصیلی اشخاص قناعت نشد و باشنا ساختن دانش آموزان بخصوصیات اخلاقی دبیران توجه زیادتری بکار رفته است.

انتشار نامه دیواری «دانش» گام دیگری بود که برای بارور ساختن استعدادهای نهفته دانش آموزان برداشته شد. برای اینکه بدانیم در اینراه چه اندازه موفقیت بدست آمده است باید بشعرها، داستانها، نقاشیها، جدولها و اشعار مصوریکه برای دانش بصندوق نامهها ریخته شده است توجه کنیم. این نامهها خوب میتوانند تاثیری را که دانش در بکار انداختن نیروی استعداد و ابتکار دانش آموزان داشته است نشان دهند.

نامه دیواری دانش هر هفته در دو صفحه پلی کپی شده، زیر نظر آقایان بیرجندی، مصطفی پور، احمدی و بهرانی منتشر میشود.

هر شماره شامل سرمقاله، شعر حاشیه‌ای از مردان بزرگ، مطالب ادبی، بهداشتی و جدول و شعر مصور بود. برای اینکه بحل معماها توجه زیادتری شود جوایزی هم ببردگان مسابقات دانش داده شد.

با آنکه دانش بیشتر از چند شماره منتشر نشد، ولی راه را برای فعالیتهای هنری دانش آموزان در سالهای آینده باز نمود. نشر نامه دیواری و چاپ سالنامه با مشکلات زیادی روبرو شد، ولی همه این موانع با کمکهای بیدریغ آقای شادزیک ناظم محترم دبیرستان و سرپرست انجمن که همواره مشوق و راهنمای ما بوده‌اند و کوشش انجمن تعاونی دبیرستان از میان برداشته شد و دانش آموزان دبیرستان پهلوی یکبار دیگر موفق بانتشار سالنامه‌ای شدند که بیشک برای آینده یادگار با (صفحه ۲۶) ارزش خواهد بود. کاریکه آغاز شده است باینجا ختم نمیگردد و در سالهای آینده با تجربه‌هایی که بدست آمده است بشکل بهتری ادامه خواهد یافت (سالنامه دبیرستان پهلوی شهرستان بروجرد سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۵، ص ۲۷).

دبیرستان پهلوی تهران

انجمن ادبی دبیرستان پهلوی را باید یک انجمن جدیدالتأسیس دانست، زیرا از عمر این انجمن بیش از یکسال نمیگذرد و تشکیل آن مرهون زحمات خستگی ناپذیر آقای رفیعی ناظم دبیرستان میباشد که با شوق و ذوق فراوان دانش آموزان را بتاسیس و توسعه آن واداشته است.

انجمن ادبی دبیرستان پهلوی شامل قسمتهای سخنرانی، روزنامه، کتابخانه و سالنامه میباشد که ذیلا فعالیت هر یک باطلاع میرسد:

الف- سخنرانی: بمنظور تشویق دانش آموزان بنویسندگی و سخنرانی هر هفته دو روز، روزهای دوشنبه و پنجشنبه دستگاه فرستنده دبیرستان در اختیار دانش آموزان میباشد تا قطعات نثر و نظم با موضوعات اجتماعی و فرهنگی که تهیه و تنظیم کرده‌اند برای دانش آموزان ایراد نمایند.

بدیهی است متن کلیه سخنرانیهای اعم از اینکه موضوع آن علمی یا ادبی یا اجتماعی باشد پس از اینکه در هیئت مدیره انجمن جرح و تعدیل گردید. بنظر آقای رفیعی میرسد و در صورت موافقت با پخش آن در رادیو ایراد میگردد. اداره این قسمت بعهده آقایان اولیائی- گلبن- مهدی- احمد هاشمی- سید حسینی میباشد.

روزنامه: در بین دانش آموزان افرادی که دارای استعداد نویسندگی، نقاشی، کاریکاتوربستی، فکاهی نویسی میباشند زیادند. برای استفاده از ابتکار و استعداد آنان اقدام بانتشار روزنامه‌ای شد که مقالات و اشعار دانش آموزان در آن درج گردد.

در تنظیم این روزنامه از هر کلاس یک یا چند دانش آموز شرکت داشته و اداره آن بعهده آقایان فرزانه نجف بیگی، قیصری، کسائی پور، خمایی بود که پس از تهیه مقالات با نظر آقای رفیعی

اقدام بتنظیم روزنامه و الصاق (ص ۷۷) در جعبه اعلانات میگردند (سالنامه دبیرستان پهلوی سال تحصیلی ۱۳۳۲-۱۳۳۳، ص ۷۸).

دبیرستان پهلوی کرمان

انجمنها و کارهای فوق برنامه: گذشته از ساعات و برنامه کلاسهای درس تشکیلات دیگری هم در آموزشگاههای متوسطه وجود دارد که هدف آنها پروراندن ذوق دانش آموزان با استعداد و درینجا حاضر کردن آنان برای زندگانی پر شر و شور اجتماعی است.

تا سال گذشته موسسات فوق در دبیرستان پهلوی بطرز خاصی اداره میشد بدینمعنی که تمام انجمنها زیر نظر آقای محمدعلی امینی دانش آموز سابق دبیرستان پهلوی قرار داشت و درینجا باید اقرار کرد که امینی بکمک دوستان و رفقاییش بخوبی از عهده این امر مشکل برمیآمد.

آقای امینی گذشته از اداره انجمنها یک نامه هفتگی نیز بنام «راهنمای محصل» منتشر میساخت که از طرف کلیه دانش آموزان کرمان برای خریداری شماره های آن استقبال شایانی بعمل میاید. ولی چون قرار دادن این همه امور در زیر نظر یک نفر ممکن بود باعث دماغ سوزی بعضی صاحبان ذوق شود، لذا از همانوقت تحت نظر دفتر دبیرستان برای هر انجمن یک رئیس و یک معاون انتخاب شد.

ولی رویهمرفته در تاریخ انجمنها باید امسال را اولین سال آزادی انتخابات دانست، زیرا آقای وزین ناظم محترم دبیرستان با توجهی که باین امر داشتند قرار گذاشتند که مثل آموزشگاههای پایتخت برای هر انجمن بنا باکثرت آراء دانش آموزان رئیس و معاونی انتخاب شود. انتخابات انجمنها یکی از مراحل پرچوش و خروش سال تحصیلی و نتیجه آن بوجود آمدن انجمنهایی بود که شرح آنها را مختصراً در صفحات بعد ملاحظه میفرمایند.

این انجمنها گذشته از آنکه قسمتی از کارهای دبیرستان را اداره مینماید، بطوریکه در بالا هم اشاره شد برای دانش آموزان و اعضاء آنها نیز بینهایت سودمند میباشد، زیرا سازمان این تشکیلات طوریکست که استعدادهای ذاتی نهفته افراد را ظاهر ساخته و آنانرا بابر از شخصیت و هنرنمایی وامیدارد (سالنامه دبیرستان پهلوی و جم کرمان سال تحصیلی ۱۳۲۵-۱۳۲۶، ص ۶۴).

دبیرستان پهلوی همدان

انجمن روزنامه: روزنامه هائی که در این دبیرستان در اثر کوشش و جدیت عده ای از دانش آموزان منتشر گردید، بسیار قابل ملاحظه بوده و کمک بکلیه دانش آموزان نمود. از اول سال دو نامه

هفتگی یکی بنام «کانون ادب» و یکی بنام نامه هفتگی «دانش آموزان» منتشر و اغلب کارمندان آنرا دانش آموزان سال ششم و پنجم تشکیل داده بودند.

نامه هفتگی دانش آموزان پس از چند هفته بعلت قبول مسئولیت انتشار سالنامه موفق بادامه انتشار مرتب آن نشدند. هیئت تحریریه این نامه دانش آموزان زیر بودند: آقای غلامرضا رادسر کلاس ششم ادبی. آقای مصطفی رشیدی کلاس ششم ادبی. آقای عزیز الله میرشاه ولد کلاس ششم ادبی. آقای رضا عشایری کلاس ششم ادبی. آقای گرشاسب وثوقی کلاس اول ادبی.

ولی نامه کانون ادب که تا اول فروردین ماه ۲۶ مرتباً منتشر میشد فوق العاده جالب و شامل مطالب علمی، اجتماعی، تربیتی و ادبی و اخلاقی (ص ۴۲) بود تا جائیکه میتوان گفت برای دانش آموزان از اغلب مجلات و روزنامه های کشور مفیدتر و بیشتر قابل استفاده بوده و آنها را از مطالعه نامه های دیگر بینایز مینمود.

اغلب آقایان دبیران و دانش آموزان مقالات مفید و سودمند برای درج در این نامه میفرستادند.

این نامه هر هفته با کاریکاتورهای زیبا و پرمعنی که نمونه فکر و هنرمندی آقای مهدی اصفهانی دانش آموز ششم طبیعی بود، مزین میگردد.

هر هفته مسابقاتی از طرف هیئت تحریریه و دانش آموزان در نامه درج و بقید قرعه بشرکت کنندگان در مسابقه لوازم تحصیلی و کتب جایزه داده میشد.

هیئت تحریریه این نامه که زحماتشان شایان تقدیر است دانش آموزان زیر میباشند: آقای حسین زهتابیان کلاس ششم طبیعی. آقای مهدی اصفهانی کلاس ششم. آقای سعید سجادی کلاس ششم. آقای محمد رضوی کلاس پنجم. آقای احمد متین کلاس پنجم. آقای پرویز کامران کلاس پنجم. آقای صادق معیری کلاس سوم.

در فرودین ماه که هیئت تحریریه نامه کانون ادب بعلت نزدیکی امتحانات نهائی موفق بنشر این نامه نشدند، نامه ای دو هفتگی از طرف آقای عباس حضرت دانش آموز کلاس چهارم بنام «هدیه نوروز» مرتباً منتشر گردیده است.

لازم است یادآوری شود که گذشته از زحماتیکه هیئت تحریریه نسبت باننتشار مرتب روزنامه کانون ادب متحمل شدند، همکاری و معاضدت و حسن سلوک آنان مورد تقدیر و تحسین واقع شد (سالنامه دبیرستان پهلوی همدان سال تحصیلی ۱۳۲۵-۱۳۲۶، ص ۴۳).

دبیرستان تجارت تهران

علاوه بر افزایش تعداد کتب دبیرستان تجاره عده از بهترین مجلات اقتصادی فرانسه و انگلیسی را مشترک شده است که مرتباً از سال گذشته میرسد و محصلین از آنها استفاده نموده و بمباحث روزانه اقتصادی دنیا منتقل میشوند و برای اینکه افکار خود را بکار انداخته و از مطالعات خود استفاده نمایند دبیرستان تجارت مجله بنام مجله «دبیرستان تجارت» تهیه نموده است که از طرف محصلین انتشار داده تا علاوه بر تبحر آنها در نویسندگی مورد استفاده کلاسهای پائین نیز میگذرد (سالنامه دبیرستان تجارت سال تحصیلی ۱۳۱۳-۱۳۱۴، ص ۳۲).

دبیرستان جم تهران

گزارش انجمن ادبی: در اواخر مهر ماه بود که دانش آموزان تصمیم گرفتند که با ایجاد حس مسئولیت در امور اجتماعی رونقی بکارها دهند و بهمین جهت اول انجمن ورزش را تشکیل دادند و سپس ب فکر افتادند که برای امور روزنامه نگاری و سخنرانی و طبع سالنامه انجمنی بنام ادبی تشکیل دهند و در تاریخ ۲۷ مهر ماه اعضا انجمن را باین طریق انتخاب کردند: رئیس: تورج جهانشاه. نایب رئیس: پرویز شمس. دو دبیر برای امور روزنامه نگاری و سخنرانی: داود نوائی، کتابدار. دبیر نگارشات: جلیل بهار. برای امور سخنرانی: چنگیز مشیری ...

نگارشات دبیرستان نیز پیشرفتهای قابل توجهی نموده تعدد روزنامه های دیواری گواه این مطلب است. تمام کلاسها روزنامه مخصوص بخود داشتند، ولی همه آنها مرتباً انتشار نیافت. امید است سال آتی این مطلب مورد توجه واقع شود که روزنامه ها مرتب منتشر شود.

فقط روزنامه «جوان» نامرتب انتشار یافت و روزنامه های دیگری که از لحاظ نوشتجات بهتر از سایر روزنامه ها بودند، روزنامه های «دانش برای همه» از کلاس چهارم، «فکر نو» از پنجم، «جوانان» و «جوانان جم» از دوم.

انتشار سالنامه نیز یکی از بهترین نمونه های کار انجمن ادبی است، زیرا برای اولین بار بانتشار سالنامه دبیرستان موفق شده است. آقای جهانشاه نیز در طبع آن فعالیت قابل ملاحظه ای بوده اند.

البته این سالنامه عیوبی نیز بردارد و خوانندگان گرامی با توجه باینکه اولین نشریه این دبیرستان است عفو میفرمائید.

انجمن ادبی و روزنامه های دیواری مسابقاتی برای رشد فکری و همچنین (ص ۲۶) تحریک حس رقابت دانش آموزان در امور ادبی و ورزشی ترتیب داده اند.

دایره نگارش انجمن ادبی مسابقه‌ای تحت عنوان بهترین شعر ترتیب داد که اغلب دانش‌آموزان در آن شرکت کردند. مسابقات دیگری که روزنامه‌های دیواری ترتیب دادند یک مسابقه شطرنج که روزنامه فکر نو بمسابقه گذارد در نتیجه آقای فریدون خدابنده اول شد و مسابقه دیگری نیز روزنامه دانش برای همه گذارد که آقای ایازی برنده شد.

اخیرا انجمن ادبی یک مسابقه پینک پنگ ترتیب داد که برندگان آن عبارتند از: پرویز ایازی، عباس طالقانی، کمال حسینی بترتیب اول و دوم و سوم شدند (سالنامه دبیرستان جم سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱، ص ۲۷).

دبیرستان حکمت قم

انجمن روزنامه‌نگاری: از سال اول تاسیس دبیرستان عده‌ای از دانش‌آموزان باذوق و با استعداد با تشویق و راهنمایی ریاست دبیرستان شروع بنوشتن روزنامه‌های دیواری و نصب آنها در کریدورهای دبیرستان کردند.

این اقدام علاوه بر اینکه اینگونه دانش‌آموزان را برای فعالیتهای اجتماعی آینده آماده می‌سازد برای ایشان فرصت مناسبی است تا با (ص ۸۷) مطالعه و تحصیل درباره کتب و مختلف و مقالات سودمندی برای استفاده رفقای تحصیلی خود تهیه نمایند ضمنا بالا بردن سطح فکر کلیه دانش‌آموزان کمک موثری نماید.

روزنامه‌هایی که در سال تحصیلی جاری در دبیرستان منتشر میشود بشرح زیر میباشد:

روزنامه «پرچم» بمدیریت آقای حسن مستقیم دانش‌آموز سال سوم و همکاری آقایان عبدالمهی و ارسلان وزیری.

روزنامه «انوار دانش» بمدیریت آقای اعرابی دانش‌آموز سال چهارم طبیعی.

روزنامه ورزشی «آهنگ ورزش» بمدیریت آقای محمد صالحی دانش‌آموز سال چهارم طبیعی.

روزنامه «پیش آهنگی» بمدیریت آقای غلامحسین اعرابی.

روزنامه «انگلیسی» بمدیریت آقای اعرابی دانش‌آموز سال چهارم.

ماهنامه «افکار جوان» بمدیریت آقای مهدی محمودزادگان و همکاری آقایان اسماعیل فاتحی، احمد محمدی، تجلی (سالنامه دبیرستان حکمت قم سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، ص ۸۸).

دبیرستان خرد تهران

بنا به پیشنهاد جمعی از دانش آموزان در تاریخ دوم آبان ماه سال تحصیلی گذشته انجمنی بنام مطبوعات در دبیرستان تشکیل و رئیس و کارمندان آن بقرار زیر از بین دانش آموزان انتخاب شدند:

آقای هوشنگ حقنویس رئیس. آقای ایرج مقدسی منشی یکم. آقای ایرج علی آبادی معاون ۱. آقای ایرج کریملو منشی دوم. آقای مسعود حجازی معاون دوم. آقای مهدی آزمون کارمند.

در نتیجه تاسیس و تشکیل انجمن مزبور در سال گذشته چهار روزنامه و دو مجله هر پانزده روز یکبار در دبیرستان منتشر و مقالات و نامه‌هایی که توسط دانش آموزان دبیرستان تهیه و برای درج در روزنامه‌ها فرستاده میشد در یکی از نامه‌های داخلی و مجلات نوشته و بنظر کلیه دانش آموزان و آقایان دیگران و آموزگاران میرسید.

دانش آموزانی که مایل باخذ امتیاز روزنامه و یا مجله بودند قبلاتقاضای خود را به شورای انجمن مطبوعات فرستاده و آنگاه پس از شور و مطالعه کامل اجازه انتشار (ص ۲۶) آن صادر میگشت.

روزنامه‌هایی که در سال گذشته در دبیرستان منتشر شده است بقرار زیر میباشد:

- ۱- «مرد پیکار» مدیر: هوشنگ حقنویس. سردبیر: مهدی آزمون.
- ۲- «خرد» مدیر: مسعود حجازی. سردبیر: ناصر مقدم.
- ۳- «پرتو خرد» مدیر: سادات ناصر. سردبیر: ناصر حجازی.
- ۴- «لبرن ژورنال» مدیر: مسعود حجازی.
- ۵- مجله «شعاع» مدیر: علی آبادی. سردبیر: ایرج مقدسی.
- ۶- «راهنمای خرد» مدیر: منوچهر ابراری. سردبیر: کریملو.

کارمندان انجمن مطبوعات و نامه نگاران در سال تحصیلی ۲۳-۲۲ بقرار زیر میباشند: ۱- آقای مهدی آزمون. ۲- هوشنگ باستی. ۳- آقای عبدالله عبدالله زادی. ۴- آقای اسفندیار امیر شاهی منشی دوم. ۵- آقای پرویز خاطر شاد کارمند. ۶- آقای امیر انصاری کارمند.

روزنامه‌ها و مجلاتی که در سال تحصیلی ۲۳-۲۲ در دبیرستان منتشر شده بود بقرار زیر است:

- ۱- «شهیر» مدیر: مهدی آزمون. سردبیر: بنی صدر.
- ۲- «پرتو» مدیر: هوشنگ باستی. سردبیر: امیر انصاری.
- ۳- «جوان» مدیر: عبدالله زادی. سردبیر: خاطر شاد.

- ۴- «نوبین» مدیر: اسفندیار امیرشاهی. سردبیر: فروزان.
- ۵- مجله «تابان» مدیر: مهدی آزمون. سردبیر: باستی.
- ۶- مجله «دانشوران» مدیر: عبدالله زادی. سردبیر: انصاری.

هر روزنامه و مجله در دو نسخه تهیه میشود که نسخه اول در دفتر (ص ۲۷) دبیرستان جهت آقایان دبیران و آموزگاران نصب میگردد و نسخه دیگر در تابلوی مطبوعات جهت مطالعه دانش آموزان.

شورای عالی مطبوعات در سال تحصیلی گذشته مرکب از آقایان زیر هفته یکبار روزهای چهارشنبه بعد از ظهر در دبیرستان تشکیل و راجع بامور مربوطه بروزنامه ها و مجلات مذاکره بعمل میآید:

- ۱- آقای راشد دبیر زبان خارجه رئیس انجمن عالی مطبوعات. ۲- هوشنگ حقنویس رئیس انجمن مطبوعات معاون. ۳- آقای مهدی آزمون کارمند انجمن مطبوعات منشی یک انجمن عالی مطبوعات. ۴- آقای هوشنگ باستی دانش آموز کلاس اول منشی دوم و خبرنگار عالی مطبوعات. امسال هم شورای عالی مطبوعات مرکب از آقایان زیر روز چهارشنبه در دبیرستان تشکیل میشود: ۱- آقای راشد دبیر زبان خارجه رئیس شورای عالی انجمن مطبوعات. ۲- آقای هوشنگ باستی معاون مطبوعات معاون انجمن مطبوعات. ۳- آقای امیرشاهی منشی دوم منشی و خبرنگار انجمن مطبوعات.

چنانکه روزنامه های منتشره حاوی برخی مطالب زننده باشد برای مدت ۲ ماه از طرف شورای عالی مطبوعات توقیف و میشود مخصوصا مقارن طبع سالنامه یکی از روزنامه ها با اسم نوبین بمدیریت آقای امیرشاهی بواسطه نوشتن بعضی از لغات املائی و بکار بردن مجلات ناصحیح و ناقص برای مدت ۳ هفته از طرف شورای نامبرده توقیف گردید (سالنامه دبیرستان خرد سال تحصیلی ۱۳۲۱-۱۳۲۲-۱۳۲۳، ص ۲۸).

دبیرستان دارالفنون تهران

انجمن ادبی: در سال تحصیلی ۳۶-۳۷ پس از یک رشته تبلیغاتی که از طرف کاندیدهای این انجمن بصورت های مختلف بمعمل آمد. بالاخره انتخابات انجمن ادبی دبیرستان با حضور جناب آقای زهادی ریاست محترم و آقای شهبازی ناظم ارجمند و با شرکت نمایندگان هر کلاس از هر کلاس سه نفر بعمل آمد و در نتیجه در یک انتخابات دو درجه ای آقایان پرویز نواب- محمدرسول دریاگشت- مهدی زاده رائی- احمد شریفی- حسین کبیری- فیروز رحمن زاده- یحیی فیوضی- احمد آزر می بعضویت اعضای انجمن ادبی دبیرستان انتخاب شدند.

بلافاصله این عده در اولین جلسه انجمن تشکیل و هیات رئیسه را بشرح زیر انتخاب نمودند:
آقایان نواب رئیس - شریفی معاون - کبیری مشاور - دریاگشت ناظر - رائی حسابدار.

که پس از گزارش امر به ریاست دبیرستان رسماً به کلیه دانش‌آموزان معرفی و شروع بکار نمودند. چون پیشنهادهای متعددی برای انتشار روزنامه دیواری به انجمن رسیده بود پس از مذاکرات مفصل با تصویب و صوابدید آقای زهادی مقرر گردید که تنها یک روزنامه دیواری بنام «ستاره ادب» به مسئولیت آقای دریاگشت در هفته منتشر شود که در آن از هنر و ذوق کلیه دانش‌آموزان استفاده شود. و نیز قرار شد آقای شریفی به عنوان گوینده و مسئول میکروفن کلیه اخبار مربوط به دبیرستان و فعالیتهای فوق برنامه را با اطلاع دانش‌آموزان برساند.

ایشان نیز این وظیفه را غیر از مواقع ضروری همه روزه در ساعت ۲ بعد از ظهر بانضمام برنامه‌هایی که زیر نظر مستقیم انجمن تهیه و تنظیم شده بود اجراء مینمودند.

در این برنامه‌ها چند جلد کتاب نفیس از طرف انجمن (ص ۸۲) به دانش‌آموزانیکه در مسابقات انجمن شرکت کرده بودند داده شد و از آنان تشویق بعمل آمد.

چون به نظر اعضای انجمن لازم بود نشریه‌ای که حاصل دسترنج خود دانش‌آموزان باشد از طرف انجمن منتشر شود، لذا پس از مذاکره با ریاست محترم دبیرستان مقرر گردید در سال جاری بجای سالنامه نشریه‌ای بنام «دارالفنون و امیرکبیر» از طرف انجمن تهیه و انتشار یابد که در مراسم افتتاح تالار امیرکبیر که آن نیز در سال جاری ساخته و آماده گردیده است از طرف دبیرستان اهدا گردید. بدین طریق انجمن ادبی با نداشتن وقت کافی زیر نظر عده‌ای از دبیران محترم خود دست بکار تهیه و انتشار نشریه‌ای شد که بتقدیم آن بسی مفتخر است (نشریه دارالفنون و امیرکبیر سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، ص ۸۳).

نشریات ما: در دارالفنون نامه‌های دیواری زیادی از طرف کلیه دانش‌آموزان منتشر میشود، بنامهای «جوانان دارالفنون» - «صدای دارالفنون» - «مشعل و علم» - «ستاره ادب» - «نغمه دارالفنون» - «طلیعه دانش» - «علم و هنر» که بعضی روزنامه‌ها از انتشار دست کشیده و فقط نامه‌ای که بطور مداوم و زیبا با نقاشیها و مطالب خوب بطور هفتگی منتشر میشود ستاره ادب میباشد.

نامه جوانان دارالفنون بی اندازه عالی بود، ولی بعد از انتشار دو شماره متأسفانه هنوز خبری از سومین شماره نیست و نامه طلایه دانش نیز بجای تمام نامه‌های دانش‌آموزان سیکل اول منتشر میشود و خیلی خوب و زیبا است.

ناگفته نماند سرپرستی تمام نامه‌ها بعهدہ رئیس انجمن ادبی است که واقعا زحمات ایشان قابل تقدیر میباشد (ص ۲۲).

نشریات دیگران: بطور کلی دبیرستانها روح هنری را در جوانان زنده میکند. همه میل دارند کاری انجام دهند، ذوق فعالیت دارند. روزنامه مینویسند و مجله انتشار میدهند. نمایش و موسیقی ترتیب میدهند و بالاخره انجمن تشکیل میدهند.

ولی در تمام دبیرستانها این فعالیت دیده نمیشود و یا اگر هست مربوط بداخل دبیرستان است و بخارج ربطی ندارد ولی دبیرستانهای فیروز بهرام و هدف و البرز و دارالفنون و مروی زبده دبیرستانهای ایران میباشدند که فعالیت آنها بیشتر از تمام مدارس است.

دبیرستانهای هدف و فیروز بهرام مجله کوچک و زیبایی چاپ و منتشر میکنند که از هر حیث قابل تقدیر میباشد.

مجله «سپیده» متعلق بانجمن ادبی دبیرستان هدف و مجله «آذرخش» از طرف دانش آموزان دبیرستان فیروز بهرام منتشر میشود که تاکنون سه الی چهار شماره از مجله ایشان را ما دیده‌ایم، خیلی خوب بود. زحمات زیادی کشیده بودند و صدای فرهنگ موفقیت بیشتری از ایشان را خواستار است (صدای فرهنگ، ص ۲۲).

دبیرستان دارائی تهران

انجمن نگارش: هر کجا ذوق و هنر باشد، خواه و ناخواه متجلی میشود و بهر حال پرده‌ها را میدرد و خود را نمایش میدهد. این موضوع را دانش آموزان دبیرستان ما با تشکیل انجمن نگارش و تنظیم روزنامه‌ها و مجله‌های مرتب و زیبا در محیط دبیرستان به ثبوت رسانیده‌اند.

انجمن نگارش که در واقع وظیفه دارد هنرنمائیهای انجمنهای ادبی و هنرهای زیبا و ورزشی را نمایش دهد و در معرض افکار عمومی گزارد بخوبی قادر بانجام وظیفه خود گشته و امروزه مدارج ترقی را تا آنجا پیموده که هر بیننده‌ایکه آثار این انجمن را ببیند جز آنکه بتحسین و تمجید پردازد کاری نتواند کرد و این ترقی و تعالی از آنجاست که همواره این آثار با دقت کامل مورد انتقاد قرار گرفته و ناچار تهیه‌کنندگان آن هر روز و هر بار در تنظیم و تهیه آن سعی بیشتری نموده‌اند.

اکنون که میخواهیم نمونه‌ای چند از این آثار زیبا را گراور نمائیم، ایمان داریم که این آثار زیبا از هر حیث درخور تمجید و تحسین میباشد.

ما بخود اجازه میدهیم که از جانب عموم شاگردان، انجمن نگارش را مورد قدردانی قرار داده و خدمات آنها را دبیرستان تحسین نمائیم گرچه ما نمیتوانیم نمونه تمام آثار انجمن مزبور را گراور کنیم، ولی مطمئن میباشیم که همین نمونه های کم قادرند انجمن نگارش دبیرستان ما را بخوبی معرفی نمایند.

در خاتمه وظیفه خود میدانیم که از حمایتی که اولیاء دبیرستان نسبت بانجمن مزبور نموده اند بخصوص از آزادی که در مورد این انجمن قائل گشته اند، سپاسگزاری نموده و تشکیل و تکوین چنین انجمنی را که باعث افتخار دبیرستان است بعموم دانش آموزان و اولیاء دبیرستان تبریک گوئیم (سالنامه دبیرستان دارائی سال تحصیلی ۱۳۲۷-۱۳۲۸، ص ۷۷).

دبیرستان داوری تهران

گزارش سازمان انتشارات و کتابخانه: هیئت مدیره سازمان ما در عین حال افتخار دارد که روزنامه «مشعل دانش» را که انعکاس افکار و نظریات دانش آموزان است منظمًا هر ۱۵ روز یکبار انتشار داده است. در این روزنامه یک ستون مخصوص دبیران و اولیای محترم دبیرستان است که سخنان و مطالب خود را بوسیله آن بگوش همه میرسانند. باقی ستونهای آن در اختیار دانش آموزان است که آنرا از مطالب ادبی علمی اجتماعی فنی، اخلاقی، هنری، فکاهی و با نقاشیهای هنرمندانه پر میکنند.

خوشبختانه بهمان اندازه که ما سعی کرده ایم روزنامه دیواری مشعل دانش طبق دلخواه و متناسب با احتیاجات و آئینه افکار و راهنمای صدیق دانش آموزان باشد بهمان اندازه نیز روزنامه در میان همه محبوبیت پیدا کرده است. بنحوی که در روزهای اول انتشار بر سر قرائت آن از سر و کول هم بالا میروند.

هیئت رئیسه این سازمان بشرح زیر از بین ۴۰ نفر عضو انتخاب شده اند: رئیس فرح سرشار دانش آموز سال چهارم طبیعی، نایب رئیس ماندانا مشکوه نفیسی دانش آموز سال چهارم طبیعی، منشی شفیقه توکلی دانش آموز سال ششم طبیعی، حسابدار پری سلیمانپور فرد دانش آموز سال ششم طبیعی (سالنامه دبیرستان داوری سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، ص ۷۴).

دبیرستان دکتر ولی الله نصر

انجمن روزنامه نگاری: از تاریخ ۱۳۳۶-۱۳۳۷ کلپ ادبی روزنامه نگاری در دبیرستان ما تاسیس و از همان سال فعالتهای شایانی شروع شد و همیشه در مسابقات روزنامه نگاری شرکت کرد و

در طی مسابقات بدریافت کاپ نقره نایل آمد و همچنین در سال ۱۳۴۳-۱۳۴۴ با ارائه دادن نشریه ای بنام «نگاه» در تمام استان تهران حایز مقام اول شد.

فعالیت های انجمن در سال تحصیلی جاری بسیار قابل توجه بوده بطوریکه هر هفته تعداد زیادی نشریه دیواری از طرف دانش آموزان کلاس های مختلف تهیه و در معرض دید و استفاده دانش آموزان دبیرستان قرار میگرفت و در مسابقات داخلی که در سالن ورزشی دبیرستان در یازدهم دیماه برقرار شد، هشت گروه در آن شرکت جستند و نشریه ای بنام «درشکه خیال» اولین امتیاز را بدست آورد که تهیه کنندگان آن عبارت بودند از: پریچهر فروتن، نسرين متحده، فرنگیس عطار زاده دیانا نیک سجّل، فلورا کهن صدق و فرشته اشراقی که خطاط این روزنامه بود (سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر ۱۳۴۴-۱۳۴۵، ص ۸۰).

روزنامه نگاری در دبیرستان: اوایل دی ماه بود و هوا بسردی گرائیده بود، ولی دل بچه ها گرم بود مخصوصا هنرمندانی که خود را برای مسابقه داخلی روزنامه نگاری دبیرستان آماده میکردند.

تعدادی از دانش آموزان باذوق از کلاس های مختلف به دستجات ۴ نفری تقسیم شده و مشغول تهیه روزنامه بودند. یکی نقاشی میکرد، دیگری مطالب را تنظیم مینمود، سومی جدول درست میکرد و چهارمی تهیه مقاله ها را بعهده گرفته بود. این تعاون و همکاری بیشتر از هر چیزی اهمیت داشت.

گذشته از روزنامه های جالبی که بچه ها درست میکردند، قیافه هاشان دوست داشتنی تر و متفکرتر بنظر میرسید. گوئی در یک نبرد بزرگ شرکت کرده بودند و برآستی در خور توجه بود.

روزنامه دانش آموزان کلاس پنجم از سیکل دوم و دانش آموزان کلاس دوم از سیکل اول برنده شد و از این هنرمندان باذوق دعوت شد تا در مسابقه نهائی که در دبیرستان رضا شاه کبیر انجام میشد، شرکت نمایند. شرکت کنندگان این مسابقه از سیکل اول دوشیزگان اجلالی - جعفری - اربابی و توفیق و از سیکل دوم بهنام - مقدم - بیری زاده و احمدیان تهرانی بودند.

اکنون برای مشاهده مسابقه روزنامه نگاری بین تیم های دبیرستان های مختلف تهران با هم به سالن دبیرستان رضا شاه کبیر میرویم:

روز پانزدهم دیماه است. سالن خیلی شلوغ است و دانش آموزان برنده در رشته های مختلف هنری همه در آنجا جمعند تا هنرشان را در معرض قضاوت وسیعتری قرار دهند. مخصوصا روزنامه نگاران که هر دسته متشکل از چهار نفر میباشند و دارای هیجان بیشتری هستند. جنب

و جوش (ص ۱۱۱) مخصوصی بچشم میخورد. هر کس سعی میکند روزنامه اش نوتر و دیدنی تر و عمیق تر باشد تا موفقیت بیشتری نصیب مدرسه اش گردد و الحق که ذوق و قریحه روزنامه نگاران نمونه ای جالبی ارائه داد.

شاگردان سیکل اول این دبیرستان روزنامه «پوپک» و دانش آموزان سیکل دوم روزنامه «ن والقلم» را تهیه کردند که بسیار مورد توجه قرار گرفت.

امسال روزنامه نگاران با ذوق دبیرستان ما به رهبری دبیران علاقمند در امر روزنامه نگاری پیشرفتهای شایان توجهی کردند و نشریه های دیواری جالبی در سرتاسر سال زینت بخش راهروهای دبیرستان بود از آنجمله «آوای آزادی»، که ماهانه توسط دانش آموزان عضو سازمان ملل تهیه میشد و روزنامه «جام جهان نما» که دانش آموزان سال پنجم طبیعی مرتبا آنرا منتشر میکردند و مطالب سودمند و آموزنده بسیار داشت و روزنامه های دیگری مانند: «ارمغان» و چند روزنامه تحت عنوان «مادر» و «کتیبه نقره ای» و «سایه» و «اشک» توسط دانش آموزان تهیه شد که همه حاکی از ذوق و علاقه تهیه کنندگان آنست... (سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر ۱۳۴۶ - ۱۳۴۷، ص ۱۱۲).

روزنامه نگاری در دبیرستان: پله هائی را که به کریدور مدرسه ختم میشود یکی یکی پشت سر می گذاشتم که ناگه چشمانم به روزنامه هائی که به دیوار زده شده بودند افتاد. با خود گفتم: به به چقدر قشنگه، چه سلیقه ای چه ذوقی؟ راستی صاحبان این هنرها چه کسانی می توانند باشند؟ واقعا جای بسی خوشوقتی است که ما چنین هنرمندانی داریم. بگذریم بعد از اینکه صدها و هزارها مرحبا و آفرین به این نقاشان و خطاطان و مقاله نویسان روزنامه ها فرستادم، خواستم که آنها را از نزدیک زیارت کنم.

ناگفته نماند که پس از اینکه چند دور از طبقه بالا به پائین و پائین به بالا رفتم و چندین دفعه نیز بداخل کلاسها سرک کشیدم موفق شدم آنها را بیابم. ایشان دو گروه هستند که هر دو در کلاس سوم تحصیل می کنند.

این گروه ها بترتیب هیدا دارابیان، منصوره احمدیان، افلاکی و توفیق جزو گروه اول و اجلالی و جورابچی، جعفری و امانی گروه دوم را تشکیل می دهند که از گروه های فعال روزنامه نگاری هستند.

روزنامه هائی که گروه اول نوشته اند بنامهای «دادار»، «ن و القلم»، «آزاد زنان»، «سازمان ملل» است.

رئیس کلوب روزنامه نگاری زهره اجلالی است که قریب یک ماه از سال تحصیلی ۴۸ - ۴۷ گذشته فعالیت خود را شروع کرده و در حدود دو سال است که در رشته روزنامه نگاری میکند.

زهره به این رشته علاقه زیادی دارد و تابحال روزنامه هائی که نوشته بنام: «پیام»، «صوراسرافیل»، «پوپک» و «می زندگی» است و اولین روزنامه اش پیام بوده که در سال تحصیلی ۴۷-۴۶ منتشر شده، البته این روزنامه بوسیله گروهی که تحت رهبری زهره است تهیه شده است.

اجلالی بیشتر سعی می کند که مطالب ادبی و انتقادی و مقداری نیز سرگرمی در روزنامه اش بگنجانند و سال گذشته نیز در مسابقات فرهنگی با گروه خود شرکت کرده است (سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر سال تحصیلی ۱۳۴۸-۱۳۴۹، ص ۱۴۳).

دبیرستان رازی آبادان

روزنامه رازی: در مدارس اروپا و امریکا بمنظور اینکه دانش آموزان محیط وسیعتری برای ابراز استعداد و پرورش آن داشته باشند، علاوه بر مواردی که طبق برنامه رسمی وزارت فرهنگ تدریس میشود، انجمنهائی بعنوان کارهای فوق برنامه از طرف خود دانش آموزان و البته زیر نظر رهبران آموزشگاه تشکیل میشود، مثل ورزش و نقاشی و سخنرانی و نویسندگی و دیگر هنرها را تمرین میکنند و فرامیگیرند.

در کشورهای پیش افتاده امروزی این انجمنها دارای سازمانهای وسیع بوده حتی در تعطیلات تابستان نیز برای استفاده دانش آموزان دائر است.

در مدارس ایران هم به تقلید از کشورهای اروپائی انجمن کارهای فوق برنامه تشکیل میشود. البته این تقلید خوبی است که در فرهنگ کشور ما از کارهای اروپائی میشود، ولی متأسفانه از طرف دیگر عدم رشد اجتماعی دانش آموزان بحد کافی این انجمنها نمیتوانند چنانکه در اروپا هست توسعه یابد.

بهر حال در مدرسه ما هم چند سالی است که انجمن کارهای فوق برنامه دائر میشود مثلاً سالنامه ای که ملاحظه میفرمائید نتیجه کار یکی از این انجمنها است.

در دو سه سال گذشته دانش آموزان کم و بیش به کارهای فوق برنامه علاقه نشان میدهند. گفتگو برای نوشتن روزنامه در دبیرستان میرفت و حتی یکبار هم یکی از دانش آموزان سابق دبیرستان بنام آقای محمد حسین فلسفی کارمند فعلی شرکت نفت دست بانتشار روزنامه ای زد، ولی بعلت فراهم نبودن وسایل روزنامه ایشان بیش از دو شماره بیرون نیامد.

امسال در نیمه دوم سال یعنی هنگامیکه کارهای فوق برنامه تعطیل میشده اداره دبیرستان بما خبر داد که علاقه مند است یک روزنامه دیواری که اطراف انجمنها نوشته شود، البته وقت گذشته بود،

ولی با اینحال از طرف انجمن سالنامه آگهی شد و هیئت تحریریه روزنامه «رازی» مرکب از نمایندگان کلیه انجمنها تشکیل شد و انجمنهای مختلف نمایندگان خود را بقرار زیر معرفی کردند:

انجمن سخنرانی آقای محمد گودرزی کلاس دوم. انجمن سالنامه آقای فریدون کارخیران کلاس سوم. انجمن کتابخانه آقای داریوش فخمی کلاس چهارم. انجمن نمایش آقای نجف دریابندری کلاس سوم. انجمن هیئت ارکستر آقای ایوازیان کلاس سوم. انجمن ورزش آقای همراه قشقائی کلاس چهارم.

در اولین جلسه هیئت با حضور آقای وحید رئیس دبیرستان و آقای غروی دبیر محترم و سرپرست انجمنهای سالنامه و کتابخانه و روزنامه برای انتخاب مدیر روزنامه رای گرفته شد و آقایان با حسن ظن خود مرا (نجف دریابندری) برگزیدند و قرار شد برای روزهای یکشنبه هر هفته روزنامه آماده باشد.

دو نفر از دانش آموزان خوش خط و باذوق دبیرستان آقایان محمد گودرزی و شاهپور مقربی از شاگردان سال دوم در نوشتن بما کمک فراوان کردند. از طرف دانش آموزان صمیمانه از روزنامه استقبال شد و با اینکه مقالات و مطالبی از دانش آموزان بما میرسید، مجبور شدیم که اغلب مطالب روزنامه را خودمان تهیه کنیم (صفحه ۵۹) و از آقایان دبیران آقای غروی مطالبی سودمند برای روزنامه تهیه کردند که از آن جمله مقالات آبادان را بشناسید با عکس و نقشه همراه بود.

بهر حال ما هنوز بیش از پنج شماره بیرون نداده بودیم که عید فرارسید و کار را تعطیل کرد. بعد از عید امتحانات مثل غول، قیافه خود را بما نشان داد و ما هم از ترس قیافه هولناک او جرئت نکردیم بروزنامه رازی توجهی کنیم: نجف دریابندری (سالنامه دبیرستان رازی آبادان سال تحصیلی ۱۳۲۶-۱۳۲۷، ص ۶۰).

دبیرستان رضاشاه کبیر تهران

روزنامه «نوربخش»: این روزنامه به مدت دو سال است که بطور مرتب هر پانزده روز یکبار منتشر میشود. اولین شماره این روزنامه در آذرماه سال ۱۳۳۹ منتشر شد و در دسترس دانش آموزان دبیرستان قرار گرفت و از آن تاریخ تاکنون بطور مرتب منتشر شده و هرگز تعطیل نشده است.

این روزنامه که مطالبش بر قطعاتی از کاغذ سفید نوشته و برکاغذ سیاه نصب میگردد بر دیوار راهروی طبقه اول مجاور آزمایشگاه فیزیک قرار میگیرد.

داستانها، مطالب انتقادی، قطعات کوتاه، اشعار و اخبار و بخشهای فکاهی و خلاصه همه مطالب آن بوسیله دانش‌آموزان مدرسه تهیه و تنظیم میگردد.

نوشته‌ها پس از پاکنویس شدن از نظر رئیس دبیرستان میگذرد و آنگاه در اختیار دانش‌آموزان گذاشته میشود تا در روزنامه درج گردند.

روزنامه «همه رنگ»: و بالاخره آخرین نشریه مرتب دبیرستان که از چند سال تاکنون بطور منتشر شده است روزنامه همه رنگ است. روزنامه دیواری همه رنگ بابتکار دوشیزه فریده شایسته وکیلی یکی از دانش‌آموزان بسیار فعال دبیرستان بطرز بسیار زیبایی تهیه و تنظیم میگردد.

تمام مطالب این روزنامه روی کاغذ سیاه با مرکب سفید توسط دوشیزه وکیلی نوشته میشوند و در راهرو بدیوار نصب میگردد. مطالب آنها همه بدست دوشیزه فریده وکیلی تهیه میگردد و پس از تصویب اولیاء مدرسه در روزنامه درج میگردد (سالنامه دبیرستان رضا شاه کبیر سال تحصیلی ۱۳۴۱-۱۳۴۲، ص بی شماره).

دبیرستان رهنما تهران

روزنامه «پیش آهنگی» دبیرستان رهنما: تقریباً در نیمه دوم آبان ماه اینجانب بفراتمام که اقدام با انتشار یک روزنامه دیواری برای پیشاهنگان بنمایم، ولی موانعی که بزرگترین آن سنگینی درسها بود، هیچکدام از دوستان را بفراتمام همکاری با من نینداخت و نگارنده نیز هر چه کوشش کردم نتوانستم از ذوق دوستان پیشاهنگ و غیر پیشاهنگ خویش استفاده نمایم.

تا اینکه چندی بعد نزد دوست عزیزم آقای محمدعلی سپانلو رفتم و از وی خواستم با ذوق ادبی خویش مرا در انتشار این نامه یاری دهد. ایشان نیز با وجود کارهای زیاد خویش و با اینکه در آموزشگاه مربوطه خویش عضو هیئت تحریریه شیر و خورشید بودند، زحمات زیادی کشیدند و بدین طریق ما اولین شماره خود را منتشر کردیم.

منتهی بواسطه اینکه موانع بیشماری در پیش داشتیم. شماره مذکور مطبوع طبع خوانندگان واقع نشد و ما آن شماره را دوباره عوض کردیم. بدبختانه موضوع شکستن شیشه قاب روزنامه نیز مشکل بزرگی بود با وجود تمام این دشواریها توانستیم روزنامه خود را بوضع آبرومندی منتشر کنیم.

در ابتدا چند تن از پیش آهنگان با ما یاری کردند، ولی بعد بواسطه عللی از همکاری با ما خودداری کردند. زحمات آقای باقر هیئت که در این مورد تا آخرین شماره با ما کمک کردند، شایسته تقدیر است.

پس از انتشار هفت شماره آقای محمدعلی سپانلو بواسطه اینکه کارشان زیاد شده بود، مرا تنها گذاشتند و من با آخرین کوشش خود دو شماره دیگر نیز منتشر کردم، ولی بواسطه عدم همکاری دوستان از اینکار بازماندم و بدین ترتیب ۹ شماره منتشر نمودم در هر شماره آقای محمدعلی سپانلو سرگذشت شعرای ایران و صفحه ادبی را مینوشتند.

ضمناً برای اینکه دانش آموزان باهمیت زبان خودش پی ببرند، مقاله‌ئی تحت عنوان پارسی بنویسید مینگاشتند. آقای باقر هیئت سرگذشت بزرگان جهان و اینجانب تهیه مقالات پیشاهنگی و مسابقه و اخبار و مطالب فکاهی و داستانهای تاریخی را بعهدہ داشتیم.

هر شماره مجله ما دارای دو جایزه بود که پنج شنبه‌ها پس از قرعه کشی به برندگانشان مسترد میشد. بهر جهت بواسطه بی لطفی دوستان و عدم یاری آنها از ادامه خدمت ادبی خوش باز ماندیم و برای نشان دادن ذوق و هنر خویش فقط به همین ۹ شماره قناعت شد (ص ۹۰).

۳۱۳

آینه پژوهش | ۲۱۸
سال ۳۷ | شماره ۲
خرداد و تیر ۱۴۰۵

روزنامه «کاروان»: نوشته مسعود مکرری متصدی انتشار روزنامه کاروان: در تاریخ دهم دیماه نشریه کاروان با همکاری دانش آموزان سال پنجم ۲ انتشار یافت. این نشریه با روش مخصوص و مناسب با محیط دبیرستان دست با انتشار یکرشته مقالات ادبی و علمی و انتقادی و ورزشی و یکرشته مطالب مختلف زد.

این نشریه تا نوروز ۱۳۳۵ هفت شماره انتشار یافت و در تمام این مدت دانش آموزان زیر در تهیه و ترتیب نشریه کاروان سعی و جدیت بیشماری مبذول داشته و با پشتکار زیاد تا آخرین لحظه با متصدیان مربوطه همکاری داشته‌اند.

آقای باقر هیئت نویسنده مقالات علمی. آقای محمود مهروان نویسنده مقالات ادبی. آقای علی معتمد دماوندی نویسنده مقالات ورزش. آقای کاتبی نویسنده مقالات انتقادی.

ضمناً آقایان فرهنگ و حمیدی سراینده اشعار و آقای محمد نیکبخت نقاش و سید احمدی خطاط نشریه بوده‌اند. بدینوسیله از زحمات آقایان نامبرده سپاسگزاری مینمایم (سالنامه دبیرستان رهنما سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۵، ص ۹۱)

نظری به روزنامه های دبیرستان: از ابتدای سال یعنی آنوقتیکه هنوز درسها زیاد نشده بود و دانش آموزان فرصتهای زیادتری داشتند، گروهی از دانش آموزان با ذوق با همکاری یکدیگر شروع با انتشار نامه های مختلفی که نمودار ذوق و استعداد آنها بود نمودند.

البته بر هیچکس پوشیده نیست که اقدام به یک چنین کارهایی چه تأثیرات مهمی بر روی جوانان داشته و چه رل با ارزشی در آینده آنان بازی میکند.

در سال گذشته چند نامه هفتگی که هر کدام ارگان دستجات مشخصی بودند انتشار یافت که بعضی از آنها مرتباً و بدون هیچگونه تعطیلی بکار خود ادامه دادند و برخی دیگر جز دو یا سه شماره بیشتر منتشر نکردند.

اکنون برای اطلاع خوانندگان عزیز بذکر و شرح نامه‌های سال گذشته میپردازم.

نامه هفتگی «جام جم» (از انتشارات پنجم ریاضی): هیئت تحریریه این روزنامه مرکب از آقایان: نیک فواد- آقا رضا کاشی- ناصر حقیقی- هوشمند و نطاق بوده و مجموعاً از ۲۵ مهرماه ۹ شماره همه هفته منتشر کرده‌اند.

«هنر»: نامه هنر از نشریات انجمن هنرهای زیبا بوده و با مسئولیت آقای گرامی و همکاری آقایان عباس مجذوب حسینی- حسین نایب هاشم- حسن صدقیانی- نوروز علی اجلالی و محمود قربانی انتشار یافته است (ص ۴۸).

این نامه تقریباً یک نامه کاملاً هنری بود و مطالبش در اطراف هنرهای ظریفه و غیره دور میزد. متصدی انتشار نامه هنر آقای دانش سیف الهی بوده است.

«مشعل رهنما»: در اواسط آبان ماه عده‌ای از هنرمندان کلاس چهارم طبیعی تصمیم بانتشار این نامه گرفتند. این نشریه هر سه روز یکبار انتشار مییافت و بسا طرح مسابقات و گذاشتن جوایز توجه دانش‌آموزان را بخود جلب کرده بود. هیئت مدیره این روزنامه آقایان هوش آذر نوش- بهمن حمیدی- صادق کاظم ازگمی- فریدون منطقی و ابوالقاسم میرفخرانی بودند.

«نامه رهنما»: این روزنامه توسط محمدرضا گروسیان و روزبه مستشفی و با همکاری عده دیگری از شاگردان سوم یک انتشار یافت و رویهمرفته در سال گذشته از این نامه ۵ شماره منتشر گردید.

«گل‌های رنگارنگ»: این نامه که از بهترین نشریات دبیرستان بشمار میرفت با همکاری آقایان: فیروز نیکخو- ابوالقاسم یراقچی- عباس رضوانی- غلامعلی عتیقه چی و محمدرضا دری منتشر میشد و با سبکی مخصوص و زیبا و نوشتن مطالب جالب محبوبیت خاصی بین دانش‌آموزان پیدا کرده بود و چندین بار نیز مورد تشویق اولیاء دبیرستان قرار گرفت. از این نامه ۸ شماره انتشار یافت.

«شعله های دانش»: یکی دیگر از بهترین نامه های دبیرستان که با کوشش حسین زعفرانیان و جمعی دیگر از شاگردان سوم در انتشار یافت، نامه شعله های دانش بود که حقیقتاً نماینده ذوق و نشان دهنده افکار و احساسات بانیان آن بود.

از جمله کسانی که در این کار هنری دست داشتند، عبارت بودند از آقایان: بهرام گرامی - پرویز حاتم زاده - ضیاء الله میثاقی و بهروز طاهباز که با زحمات شایان تقدیر خود بیش از ده شماره از این نامه را منتشر نمودند (سالنامه دبیرستان رهنما سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، ص ۴۹).

ادب و هنر: نوشته فیروز نیکخو: یکی از روزنامه های بسیار خوب دبیرستان نشریه «ادب و هنر» وابسته سال ششم طبیعی بود که از آغاز سال تحصیلی توسط آقایان: تراب مفیدی، ابوالقاسم یراقچی - عبدالرضا مجدری فعالیت خود را شروع و تا پایان سال در هر ماه یک شماره از آن منتشر میشد.

تنها منظور این روزنامه ارتقاء سطح معلومات ادبی و هنری دانش آموزان بود چنانکه با ترتیب دادن مسابقات ادبی و تقسیم جوایز مجانی بین شرکت کنندگان تا اندازه ای به هدف غائی خود نائل آمد.

روزنامه ادب و هنر نموداری از ذوق ادبی و هنری دانش آموزان دبیرستان بود بطوریکه در آن مقالات هنری و انتقادی و ادبی و اشعار مختلف خود محصلین درج میشد.

از کسانی که نائل بدریافت جوایز مجانی شدند میتوان آقایان: نوری انصاری - مکری - مرآتی - مدیری - گلریز - نورزاد - باسقی - گلدوزیان را نام برد.

این جوایز که عبارت از دواوین شعرای نامور ایرانی چون صائب تبریزی - عطار نیشابوری - مولوی بلخی - جامی - وحشی بافقی - عراقی - فروغی بسطامی و شهریار که پس از قرعه کشی به برندگان مسابقه اعطاء میشد.

پیکره روزنامه دارای پنج ستون و شامل شرح حال شعرای نامی اشعار دانش آموزان دبیرستان بحث هنری مسابقات و داستان بود. بدینوسیله از همکاری آقایان داریوش مهرجویی مسئول قسمت نقاشی و مقالات هنری و حاج میرسید احمد تفرشی مسئول نساخی نشریه تشکر و قدردانی میشود (سالنامه دبیرستان رهنما سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، ص ۷۶).

دبیرستان سعدی اصفهان

نامه «دانش آموزان» نشریه ای بود که همه هفته روزهای شنبه سال جاری بوسیله دانش آموزان منتشر میشد. عموم دانش آموزان در تهیه مقالات و اشعار و مطالب خواندنی و جدولهای آن سهیم بودند، ولی در حقیقت ابتکار ایجاد و تنظیم این نشریه مرتب از آن یک دانش آموز هنرمند

و باذوق، محجوب و مطیع، باسواد، نقاش و شاعر بود که هر جا چند نفر دانش‌آموز دبیرستان سعدی با هم صحبت میکردند، یقیناً نام او نقل مجلس آنها بود و برای معلومات و فضائل و هنرمندیهای او ارزش و احترام خاصی قائل بودند و او آقای امیر مسعود جهرمی دانش‌آموز سال ششم طبیعی است که در امتحانات خرداد امسال باخذ دیپلم موفق آمد.

موفقیت این دانش‌آموز موجب خوشوقتی و مسرت کامل رفقای تحصیلی او است، ولی از جهت دیگر دانش‌آموزان دبیرستان متاسفند که سال آینده جهرمی را در دبیرستان خود نخواهند داشت و او تمام افتخاراتی را که نصیب دبیرستان کرد با خود بدانشکده خواهد برد.

هر شماره نامه دانش‌آموزان از یک رشته مقالات، اشعار و نقاشیها ترکیب شده است که بوسیله دانش‌آموزان مختلف از کلاس اول تا ششم تهیه شده اما خط کشی و تقسیم بندی صفحه نامه نوشتن مطالب، نقاشیهای متناسب با متن مقالات و یک تابلوی نقاشی از مناظر اصفهان در سمت چپ بالای صفحه و مقالات و اشعار و جدولهایی که خود در برنامه افزوده است کار امیر مسعود جهرمی است.

در اوائل سال تحصیلی آقای سیف پور فاطمی دانش‌آموز سال چهارم و آقای سیاوش صحت دانش‌آموز سال ششم برای نامه دانش‌آموزان ویرینا زیبا و آبرومندی تهیه کردند که نامه دانش‌آموزان را صبح شنبه در آنجا نصب میکردند.

هفته بعد که شماره جدیدی تهیه میشد، شماره قبل در دفتر بزرگ مخصوصی که برای اینکار تهیه شده بود، ضبط میگردد.

اولین شماره نامه دانش‌آموزان مورخ روز شنبه ۲۵ آذر ماه ۱۳۲۹ و آخرین شماره آن که شانزدهمین شماره منتشره در سال تحصیلی جاری است مورخ تاریخ شنبه هفتم اردیبهشت ۱۳۳۰ است.

در حقیقت نشریه دانش‌آموزان هم کار انجمن سالنامه است. زیرا هیئت تحریریه سالنامه بیشتر عهده دار نوشتن مقالات و مطالب آن بوده‌اند.

دانش‌آموزانیکه مرتباً در نامه دانش‌آموزان مطالبی نوشته‌اند عبارتند از آقایان جهرمی و عباس سامع، صدر عاملی، عزیز الله دلیلی، نادر نهچیری دانش‌آموزان سال ششم طبیعی.

فکاهیهها بیشتر کار جهرمی و عباس سامع و رشتی زاده است. سیف پور فاطمی بیوگرافی نویسنشریه بود. امیر مسعود جهرمی، اسفندیار مشرف الملک و منوچهر قدسی دانش‌آموزان سال پنجم و منوچهر جهرمی نژاد دانش‌آموز سال سوم اشعار خوب گفته‌اند.

اتحاد، احمد بانک، حسین حریری، عباس سامع، رضا فخر، نهجیری، نجات، محسن امیری، دهدشتی، حقیر، مرکزی هم تنظیم جداول آنرا عهده دار بودند.

هیئت تحریریه نامه دانش آموزان علاوه بر شانزده شماره مرتب چندین شماره هم بطور فوق العاده منتشر کرده اند که در دفتر دبیرستان ضبط شده. در جشن سالیان دبیرستان از آقای امیر مسعود جهرمی بمناسبت زحماتی که در راه تنظیم نشریه متحمل شده بود تقدیر و تشویق بعمل آمد و از طرف آقای بهاء صدوری رئیس دبیرستان سعدی بدریافت یک جلد کتاب آئینه حجازی بعنوان جائزه نائل آمدند (سالنامه دبیرستان سعدی اصفهان سال تحصیلی ۱۳۲۹-۱۳۳۰، ص ۷۶).

دوران پرافتخار نامه ادبی سعدی: بنا برآی اولیاء دبیرستان در آبان ماه ۱۳۲۹ تصمیم گرفته شد که نشریه ای حاوی مطالب علمی بنام نامه «سعدی» تهیه گردد و در همان سال مسئولیت این نامه بعهده آقای منوچهر عمادی واگذار گردید که روز ۲۵ آبان اولین نشریه خود را منتشر کرد.

این نشریه با قلم نقاش ارجمند آقای امیر مسعود جهرمی تزئین یافته بود. این نشریه تا آخر سال تحصیلی مرتب در ۱۶ شماره منتشر گردید که کلیه شماره های آن در کتابخانه دبیرستان موجود است.

سال دوم این نشریه زیر نظر آقای فضل الله کوچکی اداره میشد و از ۹ آذر ماه ۱۳۳۰ شروع بکار نمود. هنرمندانی که در این سال با ایشان همکاری میکردند آقایان محمود بهادری و مجید محبوب بودند. در این سال هم در ۱۶ شماره منتشر گردید.

در اواسط سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱ یک نشریه دیگری بنام نامه ماهانه «علمی» منتشر میگردد که زیر نظر آقای ایرانپور اداره میشد و آقایان دبیران ریاضی و فیزیک و شیمی مسائلی طرح و در اختیار آقای ایرانپور میگذاشتند. بطور کلی این نشریه حاوی مسائل ریاضی و فیزیک و شیمی بوده و با این نشریه آقای فضل الله بت شکن همکاری مینمودند. این نشریه فقط در همانسال منتشر گردید.

سال سوم نامه سعدی زیر نظر آقای هوشنگ زندی اداره میشد که در فروردین ماه با آقای محمود بهادری محول گردید. این نشریه در ۲۰ شماره منتشر گردید و آقایان رضا انصاری، موسوی نیا با ایشان همکاری مینمودند. در سال چهارم مسئولیت این نشریه بعهده آقای محمود شرکت واگذار گردید که خط آن توسط آقای فضل الله بت شکن نوشته میشد و آقایان کارو داودیان و مجید محبوب و بهروز اتحاد در نقاشی این نامه همکاری مینمودند. در این سال هم ۱۷ شماره منتشر گردید (ص ۹۲).

سال پنجم این نشریه که از سال ۱۳۳۳ آغاز میشد زیر نظر آقای بهرام مسعود اداره میشد و آقایان هوشمند یزدانی، احمد مدرس زاده و کارو داودیان با ایشان همکاری مینمودند.

در سال ششم یعنی در سال ۱۳۳۴ دبیرستان تصمیم گرفت هیئت تحریریه تشکیل داده و اقدام به نشر نشریه نماید. بنابراین در ۶ آبان ماه ۱۳۳۴ انجمن نامه هفتگی تشکیل و آقایان منتصر، کتابی، قلعه خانی، وکیل زاده با اکثریت آراء انتخاب گردیدند.

در این سال آقایان همایون دانشور، علیرضا امامی و ایرج فاضل در تحریر نامه و آقایان احمد مدرس زاده و آوا (حسین اعتضادی)، هوشنگ سلطانزاده در نقاشی با ایشان همکاری مینمودند.

سال هفتم این نشریه نیز تحت نظر هیئتی اداره میشد که این هیئت از طرف دانش‌آموزان دبیرستان انتخاب گردیدند. هیئت تحریریه این نشریه یعنی آقایان مرندی، صیرفی‌پور و دانشجو از آبان ماه کار خود را آغاز و بر رویهم ۲۲ شماره انتشار دادند.

ناگفته نماند که این نامه در بین کلیه نامه‌های ادبی دبیرستانهای اصفهان از طرف اداره تربیت دانش‌آموز حائز رتبه اول و برنده یک قاب خاتم گردید.

ضمناً در سال قبل نشریه‌ای بنام نشریه «انگلیسی» زیر نظر آقای علیرضا امامی دانش‌آموز سال ششم اداره میشد که این نشریه هم در بین کلیه نشریه‌های انگلیسی اصفهان حائز رتبه اول و برنده قاب خاتم گردید.

در قسمت ورزش از سال ۱۳۳۴ نشریه‌ای بنام نشریه «ورزشی سعدی» زیر نظر آقای ایرج کوچکی اداره میشد که در این سال ۱۲ شماره ولی در سال ۱۳۳۵ بواسطه تشویق آقای محمود حریری دبیر ورزش در ۱۸ شماره انتشار و شماره ۱۱ آن در بین کلیه نشریه‌های ورزشی اصفهان حائز رتبه اول و برنده قاب خاتم گردید (سالنامه دبیرستان سعدی اصفهان سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، ص ۹۴).

دبیرستان شرف تهران

انتشار روزنامه دیواری: در سال تحصیلی جاری به تشویق جناب آقای امین میرهادی رئیس دبیرستان شرف عده‌ای از دانش‌آموزان روزنامه‌هایی بنامهای «مشعل دانش» و «پیک شرف» انتشار دادند. روزنامه مشعل دانش تحت نظر همایون سلیمی و محمد میرشکرانی دانش‌آموزان سال پنجم ریاضی و پیک شرف توسط یک هیئت تحریریه بشرح زیر: مدیر- محمد میرشکرانی. سردبیر- مهدی میر احمدی و آقایان عبدالرضا هاشمی- مهدی هاشمی نژاد- رضا محبوب- پرویز محمدی- فریدون

جواهر کلام و موسوی منتشر گردید که اینک دو موضوع از موضوعهای فکاهی و ادبی آنرا برای درج در سالنامه منتشر میکنم (سالنامه دبیرستان شرف سال تحصیلی ۱۳۳۹-۱۳۴۰، ص ۶۴).

دبیرستان صمصامی اراک

اصولا در وهله اول بایستی دانست که توسعه فرهنگ هر کشوری بسته بتوسعه و ترقی مطبوعات آن کشور است. نیروی عظیم قلم برای بهبود اوضاع و بالابردن سطح زندگی افراد تاثیر بسزائی دارد بخصوص که نویسندگان آن مملکت هم افرادی خیر و نیکو بوده باشند (ص ۵۳).

پس از این مقدمه مختصر لازم است به تشریح وضع نامه های دیواری دبیرستان پردازیم. همانطوریکه در فوق معروض افتاد، ترقی فرهنگ هر کشور بسته بترقی مطبوعات آن کشور است. بنابر این آیا عیبی دارد نویسندگان جوان و باذوق دبیرستان، افکار و اندیشه خود را در معرض استفاده عموم قرار دهند؟

جواب سئوال بنظر اینجانب مثبت و باید اجازه داد تا دانش آموزان بتوانند انتقادات منطقی خود را در معرض افکار عمومی قرار دهند.

برای عملی ساختن منظور فوق و با توجه بحس آزادبخواهی ریاست دبیرستان در اول سال انجمنی بنام انجمن روزنامه در دبیرستان تشکیل شد که اعضاء آن باکثرت آراء محصلین بشرح زیر انتخاب شدند: آقای حسین اخوان رئیس، فخر عابدی نایب رئیس، یدالله امینی منشی. انجمن در بدو شروع کار بوسیله آگهی از عموم آقایان دانش آموزان تقاضا کرد که برای انتشار نامه رسمی دبیرستان یعنی نامه مردان فردا با ارسال مقالات و نظریات و اشعار خود کمکی بنمایند. سپس آگهی دیگری برای دادن امتیاز منتشر نمود تا علاقمندان بانجمن روزنامه مراجعه و امتیاز نامه دریافت نمایند.

بدین ترتیب انجمن توانست هفت نامه در دبیرستان انتشار دهد. طرز تزئینات روزنامه ها و شکل قاب آنان در اثر جدیت انجمن روزنامه بسیار جالب توجه شد. بطوریکه عموم دانش آموزان را برای مطالعه جلب مینمود.

در اینجا لازم است نام روزنامه ها و صاحب امتیاز آن را برای اطلاع تذکر دهیم:

آقای فخر عابدی صاحب امتیاز نامه «مردان فردا».
آقای یدالله امینی صاحب امتیاز نامه عربی «التلمیذ».

آقای حسین مهاجرانی صاحب امتیاز نامه انگلیسی «Student paper»
آقای بهلول قائم مقامی صاحب امتیاز نامه «ورزش».
آقایان استعلامی و غفارزاده صاحب امتیاز نامه «بهداشت».
آقایان تقوی و میرباقری صاحب امتیاز نامه «راهنمای دانش آموزان».
آقای رضا بیات صاحب امتیاز نامه «تعاون»

ضمناً بایستی متذکر شد که آقای سعیدی دانش آموز سال پنجم نقاش مبتکر دبیرستان با تمام نامه های دیواری دبیرستان صمصامی همکاری مینمودند.

دو نامه عربی و انگلیسی دبیرستان که زیر نظر آقایان بیات، مهاجرانی، امینی منتشر میشد بسیار جالب و از لحاظ بالا بردن سطح معلومات بخصوص زبان دانش آموزان بسیار موثر بود (ص ۵۴).

آقای بهلول قائم مقامی در تنظیم مقالات و عکسهای نامه ورزش زحمات زیاد متحمل میشدند و دستورات مفید ورزشی جهت اطلاع دانش آموزان منتشر میساختند. سایر نامه ها نیز بنوبه خود کمک زیادی به پیشرفت دانش آموزان مینمودند که ذکر همه آنها در این مقال نمی گنجد.

در اینجا بایستی از نویسنده جوان و خوش ذوق آقای رضا خانقاهی که با ارسال مقالات اجتماعی و انتقادی برای نامه مردان فردا کمک موثری بمان مینمودند سپاسگذاری نمایم.

علاقتمندی ریاست دبیرستان و کمکهای بیدریغ روزنامه نگاران جوان باعث روشن شدن فکر دانش آموزان بود. امیدواریم این رویه مرضیه همیشه و در هر سال مورد نظر دانش آموزان و اولیاء دبیرستان باشد تا بامید خداوند متعال همگی بتوانیم سهمی را که در پیش بردن جامعه کنونی عهده داریم به بهترین وجهی ایفا نماییم (سالنامه دبیرستان صمصامی اراک سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱، ص ۵۵).

دبیرستان طباطبائی تهران

پس از تشکیل چند انجمن در دبیرستان انجمن روزنامه بمنظور ارشاد و تربیت ذوق نویسندگی تشکیل شد. ابتدا از کلاسهای دوم و سوم و چهارم و پنجم دبیرستان دو نفر انتخاب شدند و اولین جلسه خود را در اوایل دیماه تشکیل دادند.

این انجمن جلسات متعدد زیر نظر ریاست محترم دبیرستان اجلاس و کار مینمود و سپس اختیارات بیشتر گرفت و پس از انتشار اولین شماره انتخابات داخلی بشرح زیر بعمل آمد: رضا

مقدم نژاد دانش آموز سال چهارم دبیر انجمن و عضو هیئت تحریریه. ناصر منطقیان دانش آموز سال پنجم دبیر انجمن و عضو هیئت تحریریه.

انوشیروانی دانش آموز سال چهارم دبیر انجمن و عضو هیئت تحریریه. نظیف پور دانش آموز سال سوم دبیر انجمن و عضو هیئت تحریریه. مسگرها دانش آموز سال چهارم دبیر انجمن و عضو هیئت تحریریه. حسین حسینی دانش آموز سال سوم نقاش روزنامه. عدیل سلطانی دانش آموز سال سوم خطاط روزنامه. هوشنگ مبصری دانش آموز سال چهارم خطاط روزنامه. آقاجانی دانش آموز سال چهارم خطاط روزنامه. میرفتاحی دانش آموز سال سوم رسام روزنامه. پرویز سیمرغی دانش آموز سال چهارم مسئول اخبار دبیرستان (ص ۴۴).

سپس صندوقی تهیه و در دبیرستان نصب گردید و بوسیله آن انجمن اشعار و مقالات کلیه دانش آموزان با ذوق را جمع آوری و رسیدگی مینمود و کار روزنامه از جنبه اختصاصی به همگانی مبدل شد و روزهای یکشنبه به نصب یک شماره روزنامه در دبیرستان که صفحه آن آئینه فعالیت های ذوقی همه بود موفق میگردد.

ستونهای روزنامه خطی و دیواری ما شامل تحقیقات ادبی و اقتصادی و علمی و هنری و آشنائی باحوال بزرگان ادب و تشویق شاگردان ساعی و باذوق و طرح مسائل مربوط بدبیرستان بود.

مثلا در یک شماره روزنامه دیواری ما لزوم همکاری شدید دانش آموزان با اولیاء دبیرستان، عرضه و تقاضا، احوال آنا تول فرانس، بیوگرافی یکی از شاگردان خوب، ساختمان رادیو، چند مطلب فکاهی یک داستان کوچک ابتکاری، یک جدول فکری، مسابقه شعر و اخبار دبیرستان درج شده است.

انجمن روزنامه مدعی نیست که مقالات و اشعار مندرجه در این چند شماره که امسال در دبیرستان از نظر همه گذشت بهترین و برگزیده ترین اثر است، ولی معتقد است که در اثر مساعی و معاضدت دسته جمعی با استقبال عمومی مواجه شد و از مقالات ادبی و هنری و علمی و اقتصادی و اشعار و مطالب فکاهی و مسائل فکری دانش آموزان صفحات روزنامه به بهترین وجه تزئین گردید.

ضمنا انجمن موفق شد که بنیاد کار روزنامه را با اصولی منظم و مرتب کند و اساسنامه تدوین نماید و این اساسنامه در شش فصل مشتمل بر بیست و چهار ماده و دو تبصره در مجمع عمومی تصویب و پس از اجازه ریاست محترم دبیرستان بموقع اجرا گذاشته شد و بموجب آن

کار هیات تحریریه و وظایف هر یک از ارگانهای انجمن مشخص و ممیز گردید و در تمام موارد هدف انجمن روزنامه این بود: ضمن آنکه محیط مقدس مدرسه از هر گونه وسوسه خارج مبرا و بی‌کانون صفا و صمیمیت مبدل گردد، ذوق و استعداد هنری هنرمندان و جوانان در رشته‌های مختلف بیدار و تقویت و ارشاد شود و در تمام نشریات خود مجدانه این هدف را رعایت نموده است: مقدم نژاد دبیر انجمن روزنامه (سالنامه دبیرستان طباطبائی سال تحصیلی ۱۳۳۲-۱۳۳۳، ص ۴۵).

دبیرستان عبرت تهران

امسال فعالیتهای پرشوری در مدرسه شروع شد و استقبال بی سابقه دانش‌آموزان نشان میداد تا چه پایه بامور فوق برنامه علاقه دارند. در انجمن ادبی که در اواسط دیماه تشکیل گردید، انجمنی برای نوشتن روزنامه‌های دیواری انتخاب شد.

بمنظور بالابردن افکار و پرورش ذوق و قریحه دانش‌آموزان انجمن دست با اقدامات مفیدی زد و مقرر گردید با تبادل افکار و نظریات روزنامه‌هایی بنویسند که مطالب آن آموزنده و مفید باشد.

از میان این انجمن ۵ نفر بعنوان مسئول پنج روزنامه دیواری و چند نفر نیز منظور همکاری انتخاب شدند.

مطالبی که در این روزنامه‌ها نوشته میشد عبارت بود از مقاله، شعر و ادب، داستان، اخبار، زندگی بزرگان و شعرا، قسمتهای طبّاحی، بهداشتی، ورزشی و مکاتبات سخنان بزرگان و فکاهی که هر کدام نمونه‌ای از ذوق خود دانش‌آموزان بود و بوسیله خود ایشان تهیه میگردد.

در زیر فهرست روزنامه‌های دیواری بنظر خوانندگان ارجمنند میرسد:

روزنامه «آئینه عبرت» نشریه ششم ادبی بمسئولیت ایراندخت امیرحسینی و مددکاری دوشیزگان پروین منجمی، پوران منجمی، مافی زرین عابدی.

روزنامه «پیک» نشریه ششم طبیعی بمسئولیت شهرزاد احمد وزیر و همکاری دوشیزه مقدم.

روزنامه «مشعل عبرت» نشریه پنجم طبیعی بمسئولیت دوشیزه مهین سنجری و همکاری دوشیزگان قادری و آزاده.

روزنامه «هدف عبرت» نشریه چهارم طبیعی بمسئولیت دوشیزگان مهین دخت آذر و همکاری دوشیزگان مهین طراح و بدیهی.

روزنامه «راز عبرت» نشریه سوم بمسئولیت دوشیزه نسرين سعادت و همکاري دوشیزه بدري گنج بخش: ایراندخت امیرحسینی (سالنامه دبیرستان دخترانه عبرت سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، ص ۳۵).

دبیرستان فردوسی تبریز

این بخش یکی از اساسی ترین تشکیلات انجمن ادبی است که رل مهمی در بیداری افکار عمومی دانش آموزان و در بالا بردن سطح معلومات اجتماعی ایشان بازی کرده است (ص ۱۳۷).

بخش مطبوعات یا نگارش که بهترین عامل موثر برای بکار انداختن استعدادها و نبوغ ذاتی محصلین است نظر هیئت مدیره را جلب نموده و با ایراد سخنرانیها دانش آموزانرا تشویق و ترغیب نمودند که بدان نشریه ها همت گمارند.

نخستین نشریه ای که در سال جاری بین دانش آموزان انتشار یافت، مجله «نوباوگان» بود که از طرف کلاس اول متوسطه با همت سه نفر از دانش آموزان خردسال کلاس نامبرده آقایان: حیدر رجوی، محمود صیرفی زاده و مجید کیمیائی نوشته شده و در دسترس محصلین قرار گرفت و از این پس فعالیت زائد الوصفی از جانب کلیه دانش آموزان خوش ذوق دبیرستان آغاز گردید و یک نهضت مطبوعاتی در داخل دبیرستان بوجود آمد که در اثر آن نشریه های متعددی مانند مجله «پرتو دانش» و نامه های دیواری «آئینه ادب»، «بهار دانش»، «کلید دانش»، «فردوسی»، «نبرد» و نامه «کلاس B5» را نام برد.

از بهترین انتشارات دبیرستان که در سال جاری داده میشد نامه «انجمن ادبی» بود که ناشر افکار و تراوشات قلمی و نماینده ذوق و استعداد ۱۹۵ نفر اعضاء پیوسته انجمن بود. این نامه در تحت نظر مستقیم هیئت رئیسه انجمن ادبی و سردبیری آقای بلوهر یوزارصفی اداره میشد. تن نیرومند و قوی آقای یوزارصفی حکایت از صلابت روح و درایت عقل و جدیت سستی ناپذیر او مینماید.

آقای یوزارصفی متصدی بوکس از ورزشکاران بی نظیر و باراده دبیرستان میباشد و در وزنه و هالتر و دو برنده مسابقات دبیرستان بوده اند. در عین حال آقای یوزارصفی کاریکاتورریست و نقاش چیره است و هنرپیشه قابلی میباشد که در کلیه نمایشات رلهای محوله خود را با کمال مهارت ایفا نموده اند و ... (سالنامه دبیرستان فردوسی تبریز سال تحصیلی ۱۳۲۶-۱۳۲۷، ص ۱۳۸).

انجمن نگارش و سخنرانی: یکی از ارکان مهم انجمن ادبی را تشکیل میدهد. چه این انجمن عهده دار وظایف سنگینی است. مثلاً هر سال تعداد زیادی روزنامه دیواری در دبیرستان منتشر میشود که نظارت همه اینها بعهدہ این انجمن است.

در جلسات هفتگی که روزهای پنجشنبه تشکیل میباید عده‌ای از طرف انجمن مامور میشوند که در جلسات سخنرانی نمایند و از آن جمله سخنرانی آقای غلامرضا برادران خسروشاهی و آقای حمید معمارور است.

حالی‌ه در حدود ۲۷ نامه دیواری در دبیرستان منتشر میشود که خود دانش‌آموزان گرداننده و اداره کننده روزنامه‌ها هستند و با زحمات شبانه روزی خود در بالا بردن سطح معلومات دوستان خودشان سهم هستند.

سال گذشته در حدود ۳۰ نامه دیواری منتشر میشد که با تصدیق دبیران و خود دانش‌آموزان و انجمن، بهترین و مبتکرترین آنها «سلول» بود که آقایان خسروشاهی و بالا زاده و ملک نیا هیأت تحریریه آن روزنامه بودند.

جالب اینجا است که بیشتر روزنامه از طرف محصلین کلاسهای پائین مخصوصا کلاسهای هفتم منتشر میشود و روسای انجمن نگارش و سخنرانی در سه سال اخیر بترتیب آقایان علوی، جواد اتکال میباشند.

یکی دیگر از کارهای انجمن نگارش نشر این ماهانه است که در واقع ثمر زحمات شبانه روزی هیأت تحریریه این ماهانه است که از طرف آقای احمدی پور و دبیرستان ماموریت یافته‌اند و لازمست که از زحمات اعضاء هیأت تحریریه قدردانی شود و اعضاء هیأت عبارتند از آقایان: جواد اتکال، غلامرضا برادران خسروشاهی، یوسف جنتی، پرواز زاهد، هوشنگ صبا، حمید کسمائی، حسین مختاری، جواد یانس و ریاست هیأت با آقای جواد اتکال است.

روزنامه‌های دیواری و صاحبان امتیاز آنها عبارتند از:

روزنامه «آینده روشن»، صاحب امتیاز: شعاری با همکاری سیدزاده، شهامت، دباغ، طریقی.

روزنامه «ناشناس»، صاحب امتیاز: مهدی اظهاری به همکاری حسن عشایری.

روزنامه «سعدی»، صاحب امتیاز: عبدی سبوحی به همکاری کلافی.

روزنامه «آرمان نو»، صاحب امتیاز: هاشمی با همکاری احمدی، حصار، کمالی، فاطری.

روزنامه «گلزار ادب»، صاحب امتیاز: پرویز پورانی با همکاری آرامی، طباطبائی.

روزنامه «علم و هنر»، صاحب امتیاز: حریری، اکبری به همکاری قرشی زاده.

روزنامه «گلستان»، صاحب امتیاز: غلامرضا واعظی مرندی با همکاری واثق، دو بختی پور، نمکی آذر.

روزنامه «ملک الشعراء بهار»، صاحب امتیاز خسرو ملک قاسمی با همکاری رحیمی، نیرومند.

- روزنامه «سردار ملی»، صاحب امتیاز: احمد حسین مدیری با همکاری نیرومند، زور پیکر.
- روزنامه «آبازور»، صاحب امتیاز: فرزاد ممقانی بهمکاری علی دیلمی پور.
- روزنامه «آئینه ادب»، صاحب امتیاز: ادوارد هراچیان.
- روزنامه «حافظ»، صاحب امتیاز: بهروز فکرا نه با همکاری اویسی، ملک قاسمی.
- روزنامه «سلول»، صاحب امتیاز: خسروشاهی بهمکاری بالا زاده.
- روزنامه «زیر و بم»، صاحب امتیاز: حسن مجتهدی با همکاری مصری، پارسیان، افتخاری.
- روزنامه «جوانان مبارز»، صاحب امتیاز: کمالی با همکاری یقینی، حصار ی زنون.
- روزنامه «دانش و بینش»، صاحب امتیاز: احمد محتشمی با همکاری بهمن عشایری، اهری، خیابانی.
- روزنامه «شیر و خورشید سرخ»، صاحب امتیاز: مجید قابوسی بهمکاری جمشید پورلک.
- روزنامه «اخگر»، صاحب امتیاز: یوسف پور ناصح،
- روزنامه «غنچه های ادب»، صاحب امتیاز: خسرو پاکنژاد با همکاری محمد صادق خانلو اقدام، فرهاد یزدانی، شایان.
- روزنامه «شعله دانش»، صاحب امتیاز صدر ثقه الاسلامی.
- روزنامه «طلوع»، صاحب امتیاز شعار بهمکاری منوچهر صفاری،
- روزنامه «بوعلی سینا»، صاحب امتیاز: حشمت پور بهمکاری صفاری،
- روزنامه نشریه «چهارم ریاضی»، صاحب امتیاز: بیژن آصف جاه با همکاری مستوفی، بزرگی، رابط، سعادت. منوچهر آذری.
- روزنامه «فتح ما»، صاحب امتیاز: هوشنگ فتحی خیابانی.
- روزنامه «راه فردا»، صاحب امتیاز هراچیان با همکاری حسین پروینی. ویگن زرگریان.
- روزنامه «بوستان»، صاحب امتیاز خطیب شهیدی با همکاری وحید آذری، عشاقی، قدیمی، گوهری.
- روزنامه «آئینه دلها»، صاحب امتیاز: چاردولی با همکاری امیر جعفری - توفیق آزمون (نشریه انجمن ادبی دبیرستان فردوسی تبریز، ص ۱۸).

دبیرستان فرهنگ اصفهان

یکسال در دبیرستان: جشن توزیع جوایز: برحسب دعوت قبلی ساعت ۴/۵ بعد از ظهر روز یکشنبه ۲۱ بهمن ماه ۳۶ جناب آقای معصومخانی ریاست محترم فرهنگ استان دهم و عده

زیادی از اولیای دانش آموزان بمنظور حضور در جشن توزیع جوایز نشریه هفتگی فرهنگ ما در دبیرستان حضور بهم رسانیده و مراسمی بدین شرح انجام گرفت.

ابتدا سرود شاهنشاهی نواخته شد سپس بوسیله دانش آموز خردسالی خیر مقدم عرض شد.

سپس جناب آقای محمد صدر هاشمی ریاست دبیرستان بیاناتی بدین شرح ایراد فرمودند: قبلا از تشریف فرمائی جناب آقای معصومخانی ریاست محترم فرهنگ استان دهم از طرف خود و کارکنان دبیرستان و دانش آموزان سپاسگذاری مینمایم و خیلی معذرت می طلبم از اینکه بعلت نداشتن سالن بزرگ آنطور که شایسته و بایسته است نمیتوانیم از مدعوین پذیرائی کنیم.

شاید بر هیچیک از دانش آموزان و حاضرین مخفی نباشد که در دنیای فعلی تعلیم وقتی مفید خواهد بود که با عمل و کار توأم باشد بدین معنی که دانش آموزان در دبیرستانها فقط بفرآگرفتن چند فرمول خشک و خالی قناعت مینمایند و بلکه از همان آغاز بتحصیل در دبستانها و دبیرستانها نیز در کارهای اجتماعی و فعالیتهای هنری شرکت نمایند. به همین مناسبت است که از سال گذشته فعالیت بی نظیر و بی سابقه در کارهای اجتماعی مدارس شروع شده و بهترین گواه آن همین نشریه هائی است که آقایان بدر و دیوار این سالن مشاهده میفرمایند.

این نشریه ها قسمت کوچکی از مجموع نشریه ها نیست که در تمام دبستانها و دبیرستانها منتشر گردیده و چند روز قبل که برای قضاوت درباره نشریه ها باده فرهنگ دعوت شده بودم در آنجا متجاوز از پنجاه نشریه بصور و اشکال گوناگون مشاهده نمودم که همه حکایت از فعالیت بی نظیر دانش آموزان میکرد.

آنچه باید در اینجا یادآور شوم و خود دانش آموزان نیز بآن ایمان و اعتقاد دارند این است این فعالیت و کوشش بی نظیر در امور اجتماعی و هنری و نشریه های مرهون زحمات و فعالیتهای شبانه روزی ریاست محترم فرهنگ استان دهم می باشد که پیوسته سعی و کوشا در بالا بردن سطح معلومات دانش آموزان همیشه بر شما دانش آموزان است که از زحمات ممتد ایشان قدردانی و حق شناسی نمائید و بدانید که حتی زحمات شما در راه تعلیم موثر و منتج خواهد بود که آنرا با عمل همراه و همگام نمائید. موفقیت همگی را از خداوند بزرگ مسئلت مینمایم.

پس از خاتمه بیانات جناب آقای صدر هاشمی آقای محسن علوی دبیر دبیرستان بیاناتی بسمع حضار رسانیدند و اینک متن سخنرانی ایشان (ص ۹۷).

نشریه های دبیرستان: یکی دیگر از اقدامات بسیار مفید و جدیدیکه امسال در دبیرستان انجام گرفت، انتشار نشریه هائی بود که در حله اول نشریه هفتگی «فرهنگ ما» مربوط بدانش آموزان

سال پنجم طبیعی بود که همه هفته با حضور جناب آقای ارشدی قرعه کشی میشد و جوانز برندگان آن به دانش آموزان مسترد میگردد.

دیگر از این نشریه ها نشریه چاپی «ندای فرهنگ» بود. این نشریه هر نوبت یکهزار نسخه طبع و بین دانش آموزان توزیع میگردد و مشتمل بر مقالات علمی و ادبی و فکاهی بود که توسط دانش آموزان سال چهارم شعبه ریاضی تهیه و تنظیم میگردد.

این نشریه مورد توجه خاص وزارت فرهنگ و اداره فرهنگ استان قرار گرفته و چند مرتبه تقدیر شده است و بعلاوه در نمایشگاهی که اداره فرهنگ تشکیل داده بود نشریه دبیرستان فرهنگ رتبه اول را حائز گردیده و کتبا مورد تقدیر قرار گرفت. علاوه بر نشریه های سال پنجم و چهارم دبیرستان دانش آموزان اول و دوم و سوم نیز اقدام بتنظیم نشریه های خطی نموده که بی اندازه مورد استقبال دانش آموزان قرار میگرفت (سالنامه دبیرستان فرهنگ اصفهان سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، ص ۱۰۴).

۳۲۷

آینه پژوهش | ۲۱۸
سال ۳۷ | شماره ۲
خرداد و تیر ۱۴۰۵

دبیرستان فیروز بهرام تهران

نشریات فیروز بهرام: از جمله فعالیتهای مافوق برنامه دانش آموزان دبیرستان فیروز بهرام انتشار چندین نشریه مفید و آبرومند میباشد که تاکنون در دبیرستانهای کشور بی سابقه بوده است. تاریخچه این انتشارات از ده سال پیش شروع گردید. در آن تاریخ هیاتی بنام انجمن نشریات در دبیرستان تاسیس شد و دست بیک رشته اقداماتی زد که منجر بانتشار مجله ای بنام «بنفشه» و سالنامه سال ۲۳-۱۳۲۲ دبیرستان فیروز بهرام گردید اما این انتشارات بعد از سال ۱۳۲۴ موقوف شد و دانش آموزان سرگرم فعالیت در قسمتهای مختلف دیگر کارهای مافوق برنامه شدند تا سال جاری مدتها بود که شاگردان موفق بنشر مجله یا کتابی نشده بودند، ولی در سال اخیر فعالیت مطبوعاتی در فیروز بهرام بمنتهی درجه ترقی نمود و تعداد چهار کتاب بچاب رسید که با استقبال بینظیری روبرو شد. اولین کتاب امسال مجموعه گلها بود که حاوی مقالات و نوشته ها و آثار هنری دانش آموزان میباشد این کتاب تنها وسیله ایست که برای مدت نامحدودی آثار شاگردان فیروز بهرام را در خود محفوظ نگاه خواهد داشت.

دومین نشریه ای که بلافاصله پس از انتشار مجموعه گلها بطبع رسید، رهنمای دانش آموز بود. این کتاب مخصوصا از آنجهت قابل توجه است که حاوی بسیاری از مطالب علمی و راهنماییهای مفید و سودمندی در قسمت درسی میباشد.

بخند تا دنیا بروی تو بخندد، بعد از انتشار این دو کتاب ادبی و علمی بيمناسبت نبود کتابی فکاهی تحت عنوان قلقلک منتشر گردد این مجموعه نیز توسط عده‌ای از دانش‌آموزان بچاپ رسید و مورد علاقه محصلین واقع شد.

آخرین نشریه امسال فیروز بهرام سالنامه آموزشگاههای زرتشتیان است چاپ این نوع نشریه‌ها که تقریباً بی سابقه میباشد تنها بفکر و همت دانش‌آموزان انجام گرفته از این لحاظ شایان بسی توجه است و میرساند که فعالیت ما فوق برنامه چقدر در فیروز بهرام توسعه عمل دارد (ص ۲۰۴).

شاید تاکنون شاهد بسیاری از فعالیتهای دانش‌آموزان این دبیرستان در قسمتهای مختلف انجمن ادبی و ورزش بوده اید اما خیلی مایل بودیم اواسط سال دبیرستان ما تشریف می‌آوردید و از نزدیک شور و غوغا و حرارت دانش‌آموزان را مشاهده میکردید و لذت میبردید، تمام در و دیوار و صحن حیات و سالن فیروز بهرام پر از آگهیهای زیبا و اعلانات مصور و متنوع برای این نشریات بود. چه خوب بود این نوع فعالیتهای و ابتکارات توسعه پیدا میکرد و در تمام مدارس معمول میشد تا همه از نتایج سودمندی که امسال دانش‌آموزان فیروز بهرام گرفتند برخوردار میشدند (سالنامه آموزشگاههای زرتشتیان طهران، ص ۲۰۵).

دبیرستان قریب تهران

روزنامه زهره: یکی دیگر از کارهای مفید دبیرستان انتشار روزنامه‌های دیواری وسیله دانش‌آموزان میباشد. این روزنامه‌ها مبین افکار و عقاید آنهاست. یکی از بهترین روزنامه‌های دبیرستان روزنامه «زهره» است که با نازک بینی و دقت نظر زیادتری که خاص هیئت تحریریه آن است، هر ماه با سبک جدید و بهتری منتشر و مورد استقبال دانش‌آموزان قرار میگیرد (سالنامه دبیرستان قریب سال تحصیلی ۱۳۳۷-۱۳۳۸، ص ۷۲).

دبیرستان قوام تهران

انجمن روزنامه: انجمن روزنامه دبیرستان قوام هر پانزده روز یک مرتبه روزنامه دیواری بنام «امید» منتشر میکند و نام آن از گروه امید گرفته شده و در اعیاد رسمی و ملی شماره مخصوص آن با عکسهای رنگی و مطالب جالب منتشر میشود.

این روزنامه که مورد تشویق و استقبال کلیه دانش‌آموزان قرار گرفته حاوی مطالب علمی و ادبی و فکاهی و انتقادی میباشد.

سرمقاله این روزنامه تا بحال تحت عنوان امید، گذشته، حال آینده بکوشیم بهتر از این باشیم، سخنی چند با دبیران، دبیران ارجمند روی سخن با شماست و غیره نوشته شده است و نیز در هر شماره سعی شده که شرح حال بزرگان کشور و شعرا گنجانده شود بطویکه در اولین شماره آن که در ۸ آذر ۱۳۳۵ منتشر گردید شرح حال خانم پروین اعتصامی نوشته شد.

صفحه ادبی آن ابتدا با یک شعر از متقدمین و بعد اشعاری از دانش آموزان دبیرستان نوشته میشود.

ستون دیگر بعنوان اخبار مدرسه و فعالیتهای هنری که در آن ستون نتیجه فعالیتهای ۱۵ روز گروه امید و نام دانش آموزان که بانجام کارهای هنری پرداخته اند ثبت میشود.

ستون دیگر اخبار ورزشی است که نتیجه مسابقات ورزشی و فعالیت دانش آموزان را در امور ورزشی منعکس میسازد و ستون دیگر جدول مسابقات است که توسط خود دانش آموزان طرح میگردد.

۳۲۹

آینه پژوهش | ۲۱۸
سال ۳۷ | شماره ۲
خرداد و تیر ۱۴۰۵

این روزنامه را هیئتی بنام هیئت تحریریه اداره میکنند که باید در اینجا نام دوشیزگان: مهین قریشی مدیر مسئول، هما نورکامی و مهین سالار پور منشی را نام برد.

سرمقاله روزنامه در هر شماره به قلم مهین قریشی و در تنظیم سایر مطالب اعضای هیئت تحریریه همکاری داشته اند.

نوشته هائی که دانش آموزان در شرح حال شعرا و نویسندگان نوشته اند عبارت است از:

شرح حال پروین اعتصامی، ملک الشعراء بهار، خیام توسط مهین قریشی سال ششم ادبی، فردوسی توسط مهین روحانی سال ششم ادبی و شرح حال صادق هدایت توسط دوشیزه فخری مظاهری سال ششم ادبی.

مسئول اخبار ورزشی دوشیزه مهین سالارپور و مسئول صفحه فکاهی نسرين رهبر و صفحه ادبی هما نورکامی و مهین قریشی میباشند. عکسهای مربوط بآن قسمت فکاهی نسرين رهبر و سایر قسمتها توسط یکی از دانش آموزان کشیده میشود.

دوشیزگانیکه هر هفته مقاله نامه و یا اشعاری بدفتر روزنامه ارسال داشته اند عبارتند از: مهین صالح آبادی، عفت مستشارنیا، مهین مرآت، حکیمه جدلی و مهین بهروزی، پری امینی، ژاله پورهنگ (سالنامه دبیرستان قوام (چهارصد دستگاه) سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۵، ص ۳۰).

دبیرستان مروی تهران

کلوپ روزنامه نگاری: این کلوپ تحت نظر آقای محسن روشن دانش آموز ششم طبیعی تشکیل شد. آقای روشن که در امر مطبوعاتی سابقه دار میباشند فعلا با مطبوعات همکاری نزدیک دارند.

کلوپ روزنامه نگاری موفق به انتشار چندین نشریه دیواری گشت و فعالیت این کلوپ در زمینه آشنا کردن اعضا که اغلب از دانش آموزان مشتاق و تازه کار به امر انتشار نشریات بود در جلسات این کلوپ نشریات کلاسه های دبیرستان مورد بررسی قرار میگرفت (سالنامه دبیرستان مروی سال تحصیلی ۱۳۴۷-۱۳۴۸، ص ۱۱۰).

دبیرستان ناصر خسرو تهران

گزارش انجمن روزنامه: پس از تشکیل انجمن ادبی در اولین جلسه آن تصمیم گرفته شد که دانش آموزانی که مایل بنشر روزنامه هستند، قبلا بوسیله نوشتن تقاضای کتبی امتیاز خود را از آقای اسفندیاری بگیرند و آقای دوائی کلیه مطالب روزنامه ها را قبلا بازدید نمایند و اگر از لحاظ اجتماعی و ادبی مفید بحال شاگردان بود منتشر گردد.

امسال دانش آموزان در نشر روزنامه های دیواری فعالیت بینظیری از خود نشان دادند که در حدود سی روزنامه مرتب انتشار یافت که در این روزنامه ها مطالب و مقاله های مفیدی برای دانش آموزان نوشته شده بود.

از میان روزنامه ها نامه دیواری «ایران» بسردبیری آقای کیومرث عشقی شاگرد سال دوم رتبه اول را حائز گردید و سپس بترتیب نامه دیواری «پارس» بسردبیری آقای فریبرز سعادت و روزنامه های «مشعل» و «کاروان» و «ندای ناصر خسرو» و «ندای حق» جزء روزنامه های خوب بشمار میرفت.

در این روزنامه ها علاوه بر مطالب و مقالات، گفتاری نیز از بزرگان و بیوگرافی آقایان دبیران بچاپ رسید که در روحیه شاگردان تاثیر بسزائی داشت (سالنامه دبیرستان ناصر خسرو سال تحصیلی ۱۳۳۲-۱۳۳۳، ص ۴۰).

دبیرستان ناظمه شیراز

انجمن روزنامه و سالنامه: طرز تشکیل انجمن: احتیاج روحی و فکری خواهران روشنفکر برای باخبر شدن از اوضاع دبیرستان و مسائل اجتماعی ما را آن داشت که انجمنی تشکیل دهیم تا این انجمن بوسیله فعالیت های خود جوابگوی خواهران دانش پژوهمان باشد.

سرپرستی این انجمن بعهدہ آقای دست غیب و همکاری خانم مینو دوام و آقای محمد قورخانیان میباشد.

اعضاء انجمن عبارتند از: دوشیزگان: شهین کمال علوی، مهوش نوابی، فروغ یزدان پناه، هلن نوشی، مینا اسماعیلی، فهمیه علی آبادی، مریم نعیمی، منیژه لیاقت، زهرا درودچی از کلاس پنجم ریاضی و نسرین اشرف، بدری بهزاد اسیری از پنجم طبیعی و مریم توکلیان از کلاس چهارم طبیعی. فعالیت‌های انجمن: فعالیت‌های این انجمن از آبان ماه ۱۳۴۱ شروع گردیده و هفته‌ای یکمرتبه در روزهای یکشنبه تشکیل میگردد.

اولین فعالیت این انجمن تشکیل روزنامه دیواری دبیرستان ناظمیه بنام «بیداری» میباشد که چندین شماره آن نوشته و بدیوار دبیرستان نصب گردیده.

مطالب این روزنامه از مقالاتی که دانش‌آموزان بصندوق روزنامه میفرستند انتخاب میشود. نوشته‌های این روزنامه همه از تراوشات فکری خود دانش‌آموزان بوده و از هیچ نشریه‌ای اقتباس نمیگردد.

۳۳۱

آینه پژوهش | ۲۱۸
سال ۳۷ | شماره ۲
خرداد و تیر ۱۴۰۵

این مقالات زیر نظر اعضاء انجمن تصحیح و انتخاب و در روزنامه نوشته میشود.

دومین فعالیت این انجمن تشکیل سالنامه دبیرستان بود. در این موقع که چنین تصمیمی گرفته شد فعالیت‌های انجمن فزونی یافته و هفته‌ای سه الی چهار مرتبه تشکیل میگردد.

فعالیت‌های اعضاء انجمن روزنامه برای سالنامه و نشر آن از فروردین ماه ۴۲ شروع گردید. مقالات و اشعار نویسندگان و شاعران جمع شد و برای جمع‌آوری ترازنامه و اخبار فعالیت لازم انجام گردید. این سالنامه اولین سالنامه‌ایست که توسط دبیرستان ناظمیه چاپ و منتشر میگردد (سالنامه دبیرستان ناظمیه شیراز سال تحصیلی ۱۳۴۱-۱۳۴۲ ش، ص ۲۳).

دبیرستان هدف تهران

گروه روزنامه‌نگاری: آماده کردن جوانان در شئون مختلف اجتماع از همان اولین روز تولد باید شروع شود. در ممالکی که هدف‌های تربیتی مشخص و روی حساب صحیح پایه‌گذاری شده باشد، این روش معمول است. ما هم بنوبه خود باید با پرورش ذوقها و استعدادها آنانرا در انتخاب رشته و همچنین ایجاد مهارت از اولین سنین مطلوب یاری و راهنمایی نمائیم.

بهمین منظور برای ایجاد ذوق نویسندگی و تقویت دقت و ایجاد تمایل در نوباوگان، دبیرستان هدف شماره ۱ دارای دو کلوب روزنامه‌نگاری است که نویسندگان، طراحان، نقاشان و سایر گروه‌های مختلف هنری در بسامان رساندن آن در رشته‌های گوناگون فعالیت بسیار جالبی دارند.

مثلا طرحی که از طراح روزنامه میرسد گروه های نقاشی، حسن خط، نویسندگی دست بدست هم داده و روزنامه را با سبک خاصی بصورت دیواری عرضه مینمایند.

البته این روزنامه دیواری غیر از روزنامه عمومی کلپ است. از همین روزنامه ها بود که یک شماره آن در جشن تاجگذاری شاهنشاه آریامهر بصورت بدیعی تجلی کرد که در میهمانی و جشنهای داخلی دبیرستان بسیار جلب توجه نمود (سالنامه دبیرستان هدف سال تحصیلی ۱۳۴۶-۱۳۴۷، ص ۲۵۲).

هنرستان و دبیرستان محمدرضا شاه شیراز

انجمن روزنامه و سالنامه: از بدو تاسیس دبیرستان نمونه محمدرضا شاه دانش آموزان و هنرجویانیکه ذوق نویسندگی داشتند، درصدد انتشار یک روزنامه هفتگی برآمدند و آموزشگاه که هدفی جز تربیت و بروز استعداد نهانی دانش آموزان نداشت نه تنها با نظر آنها موافقت کرد، بلکه بتشویق و ترغیب آنان همت گماشت و وسائل کار را تا آنجا که مقدور بود فراهم آورد و در اختیارشان قرار داد.

نشریه ای که هر هفته منتشر میشد در ابتدا بنام «ارمغان هنر» و بعد به «فروغ اندیشه» موسوم گردیده در آغاز این نشریه در ۸ صفحه بتعداد ۵۰۰ شماره بوسیله پلی کپی تهیه میگردد و در دسترس دانش آموزان آموزشگاه و سایر دبیرستانها گذاشته میشد.

روزنامه فروغ اندیشه کم کم جای خود را در قلب خوانندگان باز کرد و راه تکامل را پیمود و با تشویق آقای مینوریاست محترم آموزشگاه که خود علاقه خاصی بفن روزنامه نگاری دارند و چندین سال روزنامه مشعل فارس را انتشار میداده اند فروغ اندیشه در ۱۶ صفحه بچاپ رسید و آنقدر مورد توجه و حسن استقبال قرار گرفت که در سال جاری در ۲۴ صفحه با کاغذ مرغوب و چاپ رنگی و کلیشه و گراورهای متنوع بصورت ماهنامه ای بتعداد ۲۰۰۰ شماره چاپ شد و بیش از پیش طرف توجه دانش آموزان و فرهنگیان کشور واقع گردید. بطوریکه از طرف فرهنگ پژوهان کشور تقریظ نامه های مفصلی برای انجمن روزنامه نگاری رسیده و دانش آموزان را بادامه این خدمت گرانبها تشویق کرده اند.

روزنامه فروغ اندیشه از آغاز انتشار ضمیمه روزنامه وزین پارس که در عداد روزنامه های درجه اول و آبرومند کشور بشمار میرود، انتشار یافته و حتی اغلب کلیشه هائیکه در ظرف این مدت در فروغ اندیشه بچاپ رسیده بیشتر توسط آن روزنامه گرامی تهیه شده و در واقع آقای فضل الله

شرقی مدیر محترم روزنامه پارس و رئیس دبیرستان ابن سینا در ظرف این مدت منتهای لطف و همکاری را نسبت بروزنامه ها ابراز داشته اند. این انجمن وظیفه خود میداند که از محبت های بی شائبه و همکاری های بی ریای ایشان تشکر و سپاسگزاری نماید.

این انجمن قلبا مسرور است که توانسته در ظرف این مدت ناشر افکار و مشوق دانش آموزان و هنرجویان با قریحه و با استعداد باشد و بنحو دلپذیری لثالی افکار و رشحات قلمی آنان را در دسترس عموم فرهنگیان قرار دهد.

این انجمن از بدو پیدایش روزنامه تا با امروز بسرپرستی آقای جلال چوبینه دبیر ادبیات و نویسنده محبوب بکار خود ادامه داده و زحمات و همکاری های ایشان فراموش نشدنی است و بدینوسیله از رهبری صادقانه آقای چوبینه قدردانی مینماید.

امروز ما بحقیقت میتوانیم باور کنیم که فروغ اندیشه جای خود را در قلوب برادران و خواهران دانش آموز باز کرده و امیدواریم بتوانیم با استفاده از راهنمائی های سودمند آقای مینوریاست محترم آموزشگاه و رهبری خردمندانه دبیران لایق آنرا بنحو شایسته تری انتشار دهیم.

روزنامه فروغ اندیشه خوشبختانه در سال تحصیلی جاری موفق شده است که از همکاری های صمیمانه دبیران محترم آموزشگاه استفاده کند و برای تهیه بعضی مقالات علمی و ادبی و تحقیقی از آنها کمک بگیرد و خوشوقت است که بعضی از آنان با کمال علاقه این درخواست را پذیرفته ما را از افکار و راهنمائی های بی ریای خود برخوردار کرده اند.

روزنامه فروغ اندیشه نه تنها ناشر مقالات سودمند دانش آموزان و هنرجویان عزیز بود، بلکه از صاحبان هنر و ورزشکاران و کسانی که در امور مختلف آموزشی و تربیتی بیش از دیگران فعالیت نموده و بافتخاراتی نائل شده اند بهترین وجهی تشویق بعمل آورده و در معرفی آنان با منتهای علاقمندی کوشیده است.

چون نشریه این دبیرستان مورد توجه مقامات مختلف فرهنگی کشور قرار گرفته است در سال جاری نامه هائی مبنی بر اظهار قدردانی و تشویق کارکنان روزنامه فروغ اندیشه نگاشته اند که برای مزید اطلاع خوانندگان ذیلا بدرج آنها مبادرت میشود (سالنامه هنرستان و دبیرستان محمدرضا شاه شیراز، ص ۱۱۰).

کتاب نامه

- سالنامه آموزشگاه اندیشه دُن بسکو تهران ۱۳۴۱-۱۳۴۲، [بکوشش: فادر امتو، محمود بنی هاشم]، تهران، چاپخانه بانک بازرگانی ایران، ۱۳۴۲ ش. ۱۱۲ صفحه فارسی + ۱۲ صفحه انگلیسی، خشتی.
- سالنامه آموزشگاه اندیشه دُن بسکو تهران ۱۳۴۲-۱۳۴۳، [بکوشش: فادر امتو، محمود بنی هاشم]، تهران، چاپخانه بانک بازرگانی ایران، ۱۳۴۳ ش. ۱۰۰ صفحه فارسی + ۱۰ صفحه انگلیسی، خشتی.
- سالنامه آموزشگاه های زرتشتیان طهران، بکوشش: انجمن سالنامه دبیرستان فیروز بهرام، تهران، چاپخانه فردوسی، اردیبهشت ۱۳۳۰ ش. ۲۱۶ صفحه خشتی.
- سالنامه دبستان دولتی بدر شاهرود سال تحصیلی ۱۳۲۴-۱۳۲۵، شاهرود، چاپخانه مروت، فروردین ۱۳۲۵ ش. ۵۲ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۳-۱۳۲۴ (نشریه شماره ۱)، تهران، چاپخانه بانک ملی ایران، ۱۳۲۴ ش. ۸۰ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۴-۱۳۲۵، [بکوشش: سعید گودرزینیا، پرویز ذوالعین، منوچهر ناهید]، تهران، چاپخانه تابان، ۱۳۲۵ ش. ۸۰ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۵-۱۳۲۶، [بکوشش: رضا مفرح، سیروس نونزاد، مصطفی ارباب، منوچهر ناهید]، [زیر نظر: منوچهر آدمیت]، تهران، چاپخانه تابان، ۱۳۲۶ ش. ۱۲۹ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان البرز سال تحصیلی ۱۳۲۷-۱۳۲۸، [بکوشش: جمالی، بزرگر، بیگلری، اسفندیاری/زیر نظر: منوچهر ستوده و حسن کریمی]، تهران، چاپخانه تابان، ۱۳۲۸ ش. ۲۱۱ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان امیرکبیر سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱، [بکوشش: حسین فکری]، تهران، چاپخانه آفتاب، ۱۳۳۱ ش. ۹۸ صفحه رقیعی.
- سالنامه دبیرستان پانزده بهمن سال تحصیلی ۱۳۳۳-۱۳۳۴، تهران، چاپخانه فردوسی، ۱۳۳۴ ش. ۱۱۷ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان پهلوی اراک سال تحصیلی ۱۳۳۳-۱۳۳۴ (اولین نشریه دبیرستان)، اراک، چاپخانه فروردین، ۱۳۳۴ ش. ۱۳۰ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان پهلوی سال تحصیلی ۱۳۳۲-۱۳۳۳، تهران، چاپخانه پارس، ۱۳۳۳ ش. ۱۳۰ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان پهلوی شهرستان بروجرد سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۵، [بکوشش: عزیز الله جلالی فر، حسن شادزیک]، بروجرد، چاپخانه سعادت، ۱۳۳۵ ش. ۱۷۴ صفحه رقیعی.
- سالنامه دبیرستان پهلوی و جم کرمان سال تحصیلی ۱۳۲۵-۱۳۲۶ (نشریه شماره ۲ انجمن ادبی و سالنامه دبیرستان پهلوی و جم کرمان)، گردآورنده: حسن شیوا، کرمان، چاپخانه سعادت، ۱۳۲۶ ش. ۹۹ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان پهلوی همدان سال تحصیلی ۱۳۲۵-۱۳۲۶، [بکوشش: حسین بطحائی]، همدان، چاپ میهن، ۱۳۲۶ش. ۱۳۳ صفحه رقی.

سالنامه دبیرستان تجارت سال تحصیلی ۱۳۱۳-۱۳۱۴، تهران، مطبوعه اطلاعات، فروردین ۱۳۱۴ش. ۵۷ صفحه رقی.

سالنامه دبیرستان جم سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱ (اولین نشریه انجمن سالنامه)، [بکوشش: تورج جهانشاه]، تهران، چاپخانه خواندنیها، ۱۳۳۱ش. ۸۰ صفحه رقی.

سالنامه دبیرستان حکمت قم سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، زیر نظر: احمد توکل (رئیس دبیرستان)، بکوشش: پرویز داورپناه، اکبر امیری (دانش آموزان سال ششم طبیعی)، قم، چاپخانه قم، ۱۳۳۷ش. ۱۵۶ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان خرد سال تحصیلی ۱۳۲۱-۱۳۲۲-۱۳۲۳ (خرد افسر شهرياران بود/هدیه نوروز)، [بکوشش: جعفر راشد، هوشنگ باستی، مهدی آزمون، اسفندیار امیرشاهی]، تهران، چاپ رنگین، ۱۳۲۳ش. ۶۱ صفحه رقی.

سالنامه دبیرستان دارائی سال تحصیلی ۱۳۲۷-۱۳۲۸ (اولین نشریه دبیرستان)، [بکوشش: امیرهوشنگ شریفی]، تهران، چاپخانه نقش جهان، ۱۳۲۸ش. ۱۲۴ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان داوری سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، [بکوشش: فرح سرشار، گیتی مسرور، فرح کیائی نژاد، منظر رئیس دانا، گیتی ماهوتچیان، پرویندخت علائی، مهرانگیز رهنمائی و...]، تهران، [چاپخانه؟]، ۱۳۳۶ش. ۱۷۵ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان دخترانه عبرت سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، تهران، چاپخانه پارس، ۱۳۳۷ش. ۱۵۸ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر ۱۳۴۴-۱۳۴۵، تهران، چاپ میهن، ۱۳۴۵ش. ۱۸۶ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر ۱۳۴۶-۱۳۴۷، [بکوشش: مینو احمدیان تهرانی، مریم راه، لیدا قمری اطمینان، سعیده کلباسی، فرزین قزلی]، تهران، چاپ میهن، ۱۳۴۷ش. ۱۶۹ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر سال تحصیلی ۱۳۴۸-۱۳۴۹، تهران، چاپ میهن، ۱۳۴۹ش. ۲۱۰ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان رازی آبادان سال تحصیلی ۱۳۲۶-۱۳۲۷ (نخستین نشریه انجمن سالنامه دبیرستان رازی)، [بکوشش: سید مهدی غروی]، تهران، شرکت سهامی چاپ، مهر ۱۳۲۷ش. ۹۹ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان رضا شاه کبیر سال تحصیلی ۱۳۴۱-۱۳۴۲، تهران، [چاپخانه؟]، ۱۳۴۲ش. ۱۰۸ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان رهنما سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۵، تهران، چاپخانه بانک بازرگانی، ۱۳۳۵ش. ۱۳۶ صفحه وزیری.

سالنامه دبیرستان رهنما سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، تهران، چاپخانه بانک بازرگانی، ۱۳۳۶ش. ۱۷۲ صفحه وزیری.

- سالنامه دبیرستان رهنما سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷، [بکوشش: فیروز نیکخو، غلامعلی عتیقه چی، فریدون منطقی، محمدرضا دری، هوش آذر آذرنوش، مسعود چرمچی، حسین نجاری]، تهران، چاپخانه بانک بازرگانی، ۱۳۳۷ش. ۱۷۸ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان سعدی اصفهان سال تحصیلی ۱۳۲۹-۱۳۳۰، اصفهان، چاپخانه امامی، ۱۳۳۰ش. ۱۵۵ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان سعدی اصفهان سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، اصفهان، چاپخانه امامی، ۱۳۳۶ش. ۱۸۳ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان شرف سال تحصیلی ۱۳۳۹-۱۳۴۰ (بیاد شصت و سومین سال تأسیس دبیرستان شرف)، تهران، چاپخانه پیروز، تیر ۱۳۴۰ش. ۱۴۴ صفحه رقعی.
- سالنامه دبیرستان صمصامی اراک سال تحصیلی ۱۳۳۰-۱۳۳۱ (اولین نشریه دبیرستان)، اراک، چاپخانه فروردین، ۱۳۳۱ش. ۱۱۲ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان طباطبائی سال تحصیلی ۱۳۳۲-۱۳۳۳ (تأسیس ۶ مهر ۳۲)، تهران، چاپخانه علمی، ۱۳۳۳ش. ۸۰ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان فردوسی تبریز سال تحصیلی ۱۳۲۶-۱۳۲۷ (نخستین نشریه دبیرستان فردوسی)، [بکوشش: تقی میرفخرائی، احمد سمعی، کمال الدین عابدی]، تبریز، چاپخانه اداره فرهنگ، اردیبهشت ۱۳۲۷ش. ۲۱۵ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان فرهنگ اصفهان سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶، اصفهان، چاپخانه جاوید، مرداد ۱۳۳۶ش. ۱۳۲ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان قریب سال تحصیلی ۱۳۳۷-۱۳۳۸، تهران، چاپخانه دولتی ایران، ۱۳۳۸ش. ۱۸۰ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان قوام (چهارصد دستگاه) سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۵، با همکاری لطف الله مفخم پایان، تهران، چاپخانه فردوسی، اردیبهشت ۱۳۳۶ش. ۶۴ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان مروی سال تحصیلی ۱۳۴۷-۱۳۴۸، بسرپرستی: محمد غیائی (دبیر ریاضیات) / محمد حسین نورشاهی (سردبیر) / منوچهر پیروزان (طراح) / نصرالله محمد حسین فلاح (عضو) / محمد محمد علی (عضو)، تهران، چاپ آبان، ۱۳۴۸ش. ۷۶+۲۲۸ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان ناصر خسرو سال تحصیلی ۱۳۳۲-۱۳۳۳ (اولین نشریه انجمن ادبی دبیرستان)، [بکوشش: حسین طوسی، اردشیر اسفندیاری]، تهران، چاپخانه تابان، ۱۳۳۳ش. ۱۱۲ صفحه وزیری.
- سالنامه دبیرستان ناظمیه شیراز سال تحصیلی ۱۳۴۱-۱۳۴۲ش، تهیه و تنظیم: مینا اسماعیلی، نسرين اشرف، بدری بهزاد اسیری، مریم توکلیان، زهرا درودچی، فهیمه علی آبادی، منیژه لیاقت، شهین کمال علوی، هلن نوشی، مهوش نوابی، مریم نعیمی، فروغ یزدان پناه، شیراز، چاپخانه فولادوند، ۱۳۴۲ش. ۹۶ صفحه وزیری.

دیبرستان هدف سال تحصیلی ۱۳۴۶-۱۳۴۷ (دیبرستان شماره ۱ پسران)، تهران، چاپخانه اتحاد، تیر ۱۳۴۷ ش. ۲۶۸ صفحه وزیری.

سالنامه هنرستان و دیبرستان محمدرضا شاه شیراز، [بکوشش: جلال چوبینه، علی اکبر مینو، حسن امداد]، شیراز، چاپخانه موسوی، خرداد ۱۳۳۶ ش. ۲۱۹ صفحه وزیری.

صدای فرهنگ (نشریه داخلی دیبرستان دارالفنون تهران)، موسس و مدیر مسئول: جمشید افشار طوس، مدیر داخلی و سردبیر: محمد رسول دریاگشت، تهران، چاپخانه محمد علی علمی، بهمن ۱۳۳۵ ش. ۳۱ صفحه وزیری.

نشریه انجمن ادبی دیبرستان فردوسی تبریز (مخصوص ماههای مهر و آبان و آذر ۱۳۳۶ هر سه ماه یکبار منتشر میشود)، زیر نظر: حسین احمدی پور، تبریز، چاپخانه اداره فرهنگ، ۱۳۳۶ ش. ۱۰۴ صفحه وزیری.

نشریه دارالفنون و امیرکبیر سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۷ (نشریه انجمن ادبی دیبرستان دارالفنون)، [بکوشش: غلامعلی زهادی]، طرح جلد: رسام ارزنگی، تهران، چاپخانه فردوسی، فروردین ۱۳۳۷ ش. ۸۶ صفحه وزیری.